

JALTA Str. 10

ECHO TYGODNIA**ECHO
WEEKLY****Cena \$1.00**

24 strony

Niezależny magazyn dla każdego
Nr 87 Toronto 7-13 czerwca 1984**CYTAT PÓLRODZAJA**

„Ordynacja wyborcza musi być taka, żeby było wiadomo, że my wygramy wybory, a jak nie — to wprowadzimy stan wojenny” (Tow Hieronim Kubiak, na konferencji sprawozdawczo-wyborczej POP PZPR Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie)

GŁODÓWKA

1 czerwca o godzinie 11 do konsulatu PRL udały się dzieci uczestników ubiegłorocznej głodówki. Dzieci przyniosły niżej zamieszczone pismo, które chciały wręczyć konsulowi. Ale ten wyjaśnił, że są zbyt małe, by wręczyć oficjalnie pismo i odmówił jego przyjęcia. Dzieci zamierzają do opuszczenia konsulatu. List podpisał Maciek Modzelek, Anna i Magda Kozłowska, Marcin Przybylski, Marta Rzeszowska, Marusz i Marcin Szczerba, Tomek Smierczalski, Olenka Guzek, Ewa i Elżbieta Ostoja.

**PAN KONSUL GENERALNY
P.R.L. W TORONTO**

**MI DZIECI POLSKIE, ODZYSKANE
PRZEZ RODZICÓW PO STRAJKU
GŁODOWYM LISTOPADA I GRUDNIA
UBIEGŁEGO ROKU, ZWRACAMY SIĘ
Z GORĄCĄ PROŚBĄ O PRYZNANIE
PASZPORTÓW DLA DZIECI
CZEKAJĄCYCH NA POŁĄCZENIE
Z RODZICAMI**

**SĄDZIMY, ŻE PROŚBA DZIECI
O DZIECI NIE POZOSTANIE BEZ ECHA,
SZCZEGÓLNIJE, ŻE DZISIAJ JEST
MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DZIECKA.**

Dokończenie str 12

Z OSTATNIEJ CHWILI**SENSACJA W PROCESIE
O ZABÓJSTWO GRZEGORZA PRZEMYKA**

Samtarusz Pogotowia Ratunkowego, Wysocki, zasiadający na ławie oskarżonych w procesie o zabójstwo Grzegorza Przemyska, odwołał swe poprzednie zeznanie, że podczas przetworzenia chłopca z komisarzatu, zadał mu cios, który mógł spowodować jego śmierć.

Zeznał na rozprawie w Warszawie, że ani on, ani drugi członek obsługi karetki pogotowia, nie pobili Grzegorza.

Po przyznaniu się przez Wysockiego, w styczniu, do uderzenia Przemyska, prokuratura oskarżyła dwu milicjantów tylko o udział w bóje. Przymyk zmarł, po pobiciu go na komisarzacie MO.

Dziennikarze zachodni podali 4 czerwca, że niespodziewane odwołanie przez Wysockiego poprzednich zeznań pomieszało szyki władz, które najwyraźniej chcą zatuzować prawdziwą rolę milicjantów w zabójstwie Samtarusza Wysockiego oświadczył 2 czerwca w sądzie, że jego poprzednie zeznanie było nieprawdliwe. Powiedział, że złożył je, aby uspokoić opinię publiczną i złagodzić konflikt między władzami a Solidarnością. Na skutek tego fałszywego zeznania milicjanci, poprzednio oskarżeni o pobicie, które spowodowało śmierć, są obecnie oskarżeni o udział w bóje.

Szczegóły o procesie str 4

HASŁO WYBORCZE PODZIEMIA

Pamiętaj — jeśli dziś oddasz głos, możesz go już nie odzyskać. („Wola”, 24 marca 1984)

”Przybywa do nas Namiestnik Chrystusowy...”**KOMITET POWITALNY APELUJE
DO POLONII KANADYJSKIEJ**

Rok 1984 dla milionowych rzesz chrześcijan kanadyjskich i ludzi dobrej woli tego kraju jest rokiem o historycznym znaczeniu. We wrześniu przybędzie do Kanady Namiestnik Chrystusa Jan Paweł II.

Polonę kanadyjską spotka szczególne wyróżnienie i radość 14 września w Toronto Ojciec Święty spotka się z polonijną rodziną. Przybędzie, by nam błogosławić, pokrzepić i utwierdzić w wierze. Pielgrzymujący Piotr naszych czasów zetknie się z nami, aby — jak zwykli to czynić — wzmocnić wiarę matek i ojców naszych, umocnić rodziny, napęłnić odwagą i mocą oraz nadzieją odrodzenia się w Chrystusie, w imię którego przybywa do Kanady.

Oczekiwanie na Głowę Kościoła Powszechnego, Biskupa Rzymu, Pielgrzyma, Syna Polskiej Ziemi, napawa nas dumą, otuchą i nadzieją. Godne przyjęcie Papieża wymaga od nas ogromnego nakładu pracy, a także kosztów związanych z przygotowaniem do tej historycznej wizyty.

Niech przygotowania te wiążą się z duchową odnową przez rekolekcje i dni skupienia. Po ostatniej Mszy św. w każdą niedzielę polecamy osobę i intencję Ojca Świętego w modlitwie „Anioł Pański”. **Zainteresujmy się i z uwagą** czytamy artykuły, które ukazały się w prasie polonijnej i przybliżą nam tę Wielką Postać.

Dokończenie na str 3

Komisji Wyborczej Adama Zielińskiego, że nie wezmą udziału w wyborach do rad narodowych 17 czerwca.

Sygnatariusze listu stwierdzają, że nie stanowią dialogu władz ze społeczeństwem, i że obowiązująca ordynacja wyborcza uniemożliwia jakikolwiek demokratyczny proces wyłaniania kandydatów. Działacze Solidarności stwierdzają, że osoby, które nie wezmą udziału w wyborach, nie powinny być z tego powodu szycanowane przez władze.

W dniu 1 czerwca Polska Agencja Prasowa, zupełnie nieoczekiwanie, opublikowała list Lecha Wałęsy i nazwiska czterdziestu sygnatariuszy.

Dokończenie str 4

**NOWA
FAŁA
Z POLSKI**

Tworzą nową rasę imigrantów — są kosmopolityczni, giętki, pewni siebie, że zdumiewającą swobodą przenoszą się do nowych kręgów kulturowych. Tradycyjnie szokujący dla imigranta przeskok między wschodnią Europą a Zachodem dokonuje się w ich życiu w czasie, którego symptomem stała się nasilona ruchliwość, ciągle przesiedlanie się, dyslokacja.

Ewa Kuryluk, drobna, ciemnowłosa plastyczka po trzydziestce, mieszka i pracuje w Nowym Jorku. Jak wielu mieszkańców miast, czyni użytek z przedmiotów znalezo-

Dokończenie str 8

**Umizgi do ”roboli”
Plenum KC**

w sobotę 2 czerwca zaczęło się dwudniowe plenum Komitetu Centralnego PZPR, poświęcone, jak twierdził organizatorzy, wzmocnieniu zbyt słabej więzi między partią a klasą robotniczą.

Było to pierwsze plenum KC od trzech miesięcy. Zerwano tym razem z tradycją organizując plenum w robotniczej Łodzi. Funkcjonariusze partyjni informowali zachodnich korespondentów, że wybrano Łódź po to, by podkreślić wagę, jaką partia przywiązuje do poprawy swych stosunków z robotnikami. Młodym robotnikom należało do Solidarności, a jeszcze dziś wielu z nich uważa się za członków Solidarności i płaci składki związkowe.

Dokończenie str 5

WYBORY

Władze PRL wyznaczyły na dzień 17 czerwca tak zwane wybory do rad narodowych. Kandydaci na radnych usiłują w ramach przedwyborczych spotkań przekonać Polaków o patriotycznym obowiązku głosowania. W wypowiedziach pojawiają się nawet akcenty o rzekomo autentycznym charakterze wyborów. Obserwatorzy podkreślają, że wybory te nie mogą być autentyczne, skoro panuje w PRL monopartyjny system władzy i ordynacja wyborcza jest tak pomyślana, by nie dopuścić do żadnych niespodziewanych zmian w składzie elit rządzących i gdzie nie przewiduje się możliwości legalnego działania ugrupowań opozycyjnych. Podkreśla się, że trudno o autentyczne wybory w Polsce, gdy wybrani większością głosów, w wyborach do władz Solidarności, przedstawiciele społeczeństwa — siedzą w więzieniu lub są pozbawieni jakiegokolwiek możliwości otwartego działania.

W rozmowie z dziennikarzem *Rzeczypospolitej*, kandydat na radnego Dzielnicowej Rady Narodowej Kraków-Nowa Huta, Stanisław Stanuch, pisarz i działacz społeczny powiedział: „Społeczeństwo powinno nauczyć się wykorzystywać prawa, które mu się należą i które mu zostały przyznane”, co brzmiało jak nie zamierzona ironia.

Lech Wałęsa i czterdziestu działaczy Solidarności oświadczyło w liście do przewodniczącego Ogólnokrajowej

**KOLEJNY GŁOS KRYTYKI —
CZYLI O POMNIKU JANA PAWŁA II**

Jak wiadomo jest powszechnie, wiele wizyt różnych oficjeli czy koronowanych głów obfituje w sporą dozę wręcz cyrkowych fajerwerków i wrzaskliwych widowisk, a tak zwana publika ma z tego nie małą zabawę. Uważam, że wizyta Jana Pawła II w Kanadzie powinna mieć inny charakter, albowiem cel tej wizyty jest od podstaw inny niż tylko zwykłe odwiedziny, a więc winno się odbyć wszystko w spokoju i zadumie, tym bardziej kiedy myślimy i przyjmujemy nauki, jakie głosi obecny Papież. Zważając na te nauki, oraz całą odnowę w Kościele Posoborowym uważam, że czas już najwyższy

ECHO TYGODNIA

wydają
JACEK ADOLF i ZBIGNIEW FARMUS

Redaguje zespół
Jacek Adolf, Grazyna Farmus,
Zbigniew Farmus.

Współpracują
Zofia Bończa, Bohdan Ejbich, Magdalena i
Marek Czyżycy, Karolina Jankowska, Ewa i
Michał Rejkowscy, Janusz Pietrus i inni.

ADRES ECHA TYGODNIA
Tylko dla korespondencji
393 SHAW St
M6J 2X4 TORONTO, Ontario
531-5523

UWAGA dyzury przy telefonie poniedziałek, wtorek, piątek,
od 12 do 4 po południu

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5 Stałe ogłoszenia w kąciku handlowym
2 kolumny x 1 cal - \$ 10 3 miesiące - \$ 42
1 kolumna x 2 cale - \$ 10 Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy
1/2 strony - \$ 175 1 jej poszukiwaniu - bezpłatnie
1 strona - \$ 350

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów w artykułach i materiałach
Prenumerata: półroczna \$ 25, roczna \$ 50

DO CZEGO
SŁUŻY
RZĄD?

Po co wybieramy parlament, do czego ma służyć ukonstytuowany po wyborach rząd?

Tutaj, w demokratycznym kraju, mamy posłów i rząd tylko i jedynie po to, by służył interesom wyborców i wszystkich obywateli

To zasada numer jeden Jest też zasada numer dwa W demokracji wybrana władza ma służyć wszystkim kategoriom obywateli z jednakową gorliwością

Co naprowadza nas na temat, uznany przez niektórych działaczy polskiej społeczności w Kanadzie za zbyt delikatny, by o nim mówić inaczej, niż szepcąc? Prawo do połączenia się z rodziną jest jednym z podstawowych praw człowieka, zadeklarowanych i potwierdzonych jak świat długi i szeroki. Jeśli ktoś to nasze prawo narusza, obowiązkiem naszego rządu i parlamentu jest się o nas upomnieć, zrobić wszystko, by prawo to było wobec nas przestrzegane

Czy posłowie do Parlamentu w Ottawie i czy rząd ottawski rzeczywiście robi wszystko, by obywatelom i mieszkańcom Kanady, pochodzącym z Polski, wolno było się połączyć z rodzinami? Coraz częściej w środowisku polskim słyszy się, że posłowie i ministrowie robią w tej sprawie zbyt mało. Przytacza się na dowód głódówki pod konsulatem PRL. Mówi się, dlaczego to rząd angażuje się na serio dopiero, gdy zdrowie i życie ludzkie znajdzie się na szali? Słyszysz się też pytanie, czy rząd nie zachowywałby się inaczej, gdyby chodziło o rodziny anglosaskie, osiadłe tu od pokoleń, a nie o uchodźców z nad Wisły?

Jacek Adolf

TYDZIEŃ NA ŚWIECIE

● Jan Paweł II apeluje o zintensyfikowanie walki z trądem. Ojciec Święty Jan Paweł II przemawiając w Watykanie do 25 uczonych przybyłych na seminarium poświęcone trądowi zapowiedział o poszerzenie badań naukowych stawiających za cel wykrycie lekarstwa przeciwko trądowi. Papież podkreślił, że miliony trędowatych pozostają "nadal skazane na śmierć cywilną"

● Zamach na "Komendanta Zero" W dzungli nikaraguankiej w kwaterze głównej Edena Pastora - dowódcy partyzantów walczących z reżimem komunistycznym w Nikaragui podczas konferencji prasowej doszło do wybuchu bomby. Zginęło 5 osób, 27 zostało rannych w tym sam Eden Pastora. Pastora został przetransportowany do szpitala w Kostaryce. Przywódcy Kostaryki zwrócili się do niego z prośbą o opuszczenie kraju. W sobotę po Pastorę przyleciał samolot - szpital wysłany przez rząd Wenezueli, który zabrał go do tego kraju. Początkowo Pastora twierdził, że zamach został zorganizowany przez Sandinistów, później zmienił zdanie i utrzymuje, że za zamachem kryje się CIA, dla którego Pastora nie chcąc połączyć swych sił partyzanckich z pozostałymi ugrupowaniami był poważną przeszkodą w osiągnięciu jedności i koordynacji poczynan wszystkich antysandinistycznych ugrupowań partyzanckich

● Spotkanie ministrów spraw zagranicznych państw NATO w Waszyngtonie. W oświadczeniu wydanym na zakończenie spotkania ministrowie wzywają do kontynuowania dialogu Wschód-Zachód. Agencja Tass określiła spotkanie, które zbiegło się z 35 rocznicą istnienia NATO "szczytem hipokryzji" oraz dodała, że Waszyngton zwołał spotkanie w celu wywarcia presji na sojuszników by przyłączyli się do planowanej przez USA interwencji w Zatoce Perskiej

● USA wysłały do Arabi Saudyjskiej 400 przeciwlotniczych pocisków rakietowych w celu poprawienia zdolności obronnych tego kraju

● Rekordowa ilość państw weźmie udział w olimpiadzie letniej w Los Angeles. 142 państwa zgłosiły się oficjalnie do udziału w igrzyskach olimpijskich w Los Angeles. Jest to rekordowa ilość uczestników - państw w historii igrzysk. Etiopia i Korea Północ-

na dołączyły do bojkotu igrzysk przez ZSRR i pozostałe państwa komunistyczne (razem 14 państw)

● Rząd izraelski wszczął śledztwo w sprawie samosądu nad dwoma terrorystami arabskimi. W ubiegłym miesiącu 4 terrorystów arabskich porwało w Tel Awiwie autobus pasażerski i przez 10 godzin przetrzymało w nim w rejonie Gazy 35 pasażerów grożąc wysadzeniem autobusu wraz z nimi w powietrze. Jeśli nie zostanie uwolnionych 500 Palestyńczyków - jenców z więzień izraelskich. Podczas ataku komandosów izraelskich na autobus dwaj terrorysty i jedna Izraelitka zginęły, a siedem pasażerów zostało rannych. Komandosi ujęli dwóch terrorystów. Zostali oni zabici bez sądu uderzeniami twardego narzędzia w tył głowy. Rząd potępił samosąd wszczynając śledztwo i zapowiadając ukaranie winnych zabójstwa. Izraelski szef sztabu generalnego generał M Levy udzielił w związku z incydentem nagany dowódcy armii południowej generałowi M Bar-Kochba. Sam generał Kochba nie był obecny podczas zabójstwa, ale jeden z podległych mu wyższych oficerów przyłączył się do bicia ujętych terrorystów

● Spotkanie Shultz-Ortega. W stolicy Nikaragui Managui doszło nieoczekiwanie do prywatnego spotkania pomiędzy amerykańskim Sekretarzem Stanu G Shultzem a przywódcą junty Sandinistów D Ortega. Przebieg spotkania nie jest znany. G Shultz udał się do Nikaragui na prośbę prezydenta Reagana

● Sowiecki dziennik "Pravda" podał, że prezydent Reagan chce za wszelką cenę by igrzyska olimpijskie wygrała ekipa amerykańska, gdyż wie że pomoże mu to w wygranu wyborów prezydenckich. Ale zdaniem gazety igrzyska byłyby tak i tak wygrane przez sportowców sowieckich

● 40 rocznica lądowania wojsk alianckich w Normandii. 6 czerwca 1944 roku pod dowództwem generała D Eisenhowera miało miejsce lądowanie wojsk alianckich w Normandii. W środę w uroczystościach dla uczczenia 40 rocznicy lądowania wzięli udział obok tysięcy weteranów lądowania i ich rodzin także przywódcy wielu państw w tym prezydent R Reagan, Królowa Elżbieta II, oraz prezydent F Mitterand

● Mubarak i jego partia zwyciężają w Egipcie. Narodowo-Demokratyczna Partia pod przewodnictwem Mubaraka zdobyła 87,3% głosów w wyborach powszechnych uzyskując na 448 miejsc w parlamencie 391. Przywódca opozycyjnej partii New Wafol (12,7% głosów) Fuad Serageddin nazwał wybory z powodu presji i oszustw wyborczych "faszą" i "pogrzebem demokracji"

● Prezydent Reagan w Europie. Z ponad tygodniową wizytą do Europy Zachodniej udał się prezydent USA R Reagan. Pierwsze cztery dni przebywał w kraju swych przodków Irlandii. W środę wzięł udział w ceremoniach 40 rocznicy lądowania wojsk alianckich w Normandii. W następnych dniach ma wziąć udział w Londynie w spotkaniu najbardziej uprzemysłowionych państw świata

● Samoloty irackie zaatakowały turecki zbiornikowiec. W Zatoce Perskiej po ataku samolotów irackich stanął w ogniu 153 000 tonowy zbiornikowiec turecki "Buyuk Hun". W chwili ataku zbiornikowiec był pusty i znajdował się w drodze do portu ropowego Ironia. Los Turcja w wojnie iracko-irackiej opowiedziała się zdecydowanie po stronie Iraku. Na kilka dni przed atakiem turecki premier Turgut Oral oznajmił o sprzedaży do Iraku przez Turcję towarów i żywności wartości 1 miliard dolarów. Załoga tureckiego zbiornikowca wyłowili z morza irackie ekipy ratunkowe

● Oblężenie "Złotej Świątyni" Sikków przez wojska hinduskie. W Amritsarze około 12 tysięcy żołnierzy hinduskich otoczyło "Złotą Świątynię" Sikków, a rząd Indyr Gandhi przekazał 3000 Sikhów znajdującym się na terenie świątyni ultimatum wydania w ręce władz ukrywających się w niej terrorystów. Przywódca ekstremistów przekazał ze świątyni informację, że nikogo nie wydadzą i że są gotowi walczyć do ostatniego Sikha. Kilka dni temu oblężeni Sikhowie ostrzelali policję zabijając 11 osób i raniąc 29. Premier I Gandhi przejechał stan Sikhów Pendzab pod bezpośrednią kontrolę rządową

Papandreou - słabe ogniwo NATO

Grecja przystąpiła do NATO w roku 1952, w trzy lata po jego powstaniu. Do roku 1981 uchodziła za lojalnego sojusznika paktu. W październiku 1981 roku wybory do parlamentu wygrywa zdecydowanie Pasok (Panhellenic Socialist Movement), który zdobywając 172 miejsca na 300 uzyskuje większość absolutną, a przywódca Pasok Andreas Papandreou staje się premierem Grecji. Jest on jej pierwszym socjalistycznym premierem, a jego socjalizm jest bardziej na lewo niż socjalizm prezydenta Francji Mitteranda, a nawet nierządki socjalizm premiera Szwecji Palme. Co więcej jego socjalizm zalatuje często

prosowieckim, a będąca pod całkowitym dyktandem Kremla Komunistyczna Partia Grecji spotyka się z jego o wiele bardziej życzliwą opinią niż NATO i USA

Papandreou, który by móc uczestniczyć w greckim życiu politycznym zrzekł się w latach 60-tych obywatelstwa USA i który po wyjściu z więzienia, gdzie został wsadzony przez juntę pułkowników udał się na kilkuletnie wygnanie polityczne do Kanady i USA wygrał wybory w 1981 (ale przegrał w 1949 i 1977) między innymi dzięki temu, że wzniecił i wykorzystał nastrój antyamerykanizmu w społeczeństwie greckim. A o tym, że Grecja musi sta-

rannie rozważyć swe uczestnictwo w NATO mówił w każdej kampanii wyborczej od 1974 roku

To więc co powiedział niedawno o NATO i USA nie jest zaskoczeniem, ale jeszcze nigdy oficjalnie Papandreou nie posunął się tak daleko. Otóż określił obecność amerykańskiej broni atomowej na terenie Grecji "provokacją i prawdziwym zagrożeniem dla greckiego narodu" i zaznaczył, że na "suwerennym terytorium Grecji nie ma dla tej broni miejsca". Jeśli dodamy, że trochę wcześniej powiedział iż ZSRR prowadzi "słuszną walkę z amerykańskim imperializmem" nie możemy już mieć wątpliwości

jaki kolor reprezentuje najlepiej socjalizm Papandreou. Nie dziwi nas też dlaczego Papandreou pomimo tego iż pełen druzgocących krytyk wobec rodzimej junty militarnej nie znalazł słów krytyki (tak zresztą, jak i jego serdeczny przyjaciel Trudeau) dla junty Jaruzelskiego - ta pierwsza bowiem próbowała uchronić Grecję od komunizmu i socjalizmu (także a la Papandreou), ta druga przeciwnie komunizm restaurowała

***

Obecną sensacją Grecji jest proces apelacyjny cypryjskiego Greka P Anastasiadesa, który

został skazany wyrokiem sądu I instancji na 2 lata za zniesławienie wydawcy dziennika "Ethnos" G Bobolasa. Otóż Anastasiades oskarżył Bobolasa o założenie "Ethnos" (dziennik o największym nakładzie w Grecji) w oparciu o fundusze KGB oraz o reprezentowanie w Grecji wpływów sowieckich

Przed sądem I instancji nie zeznawał były współwydawca "Ethnos" członek Komunistycznej Partii Grecji Jannikos, który wymówił się poważną chorobą i nieistotnością swych zeznań. Później jednak ruszyło go sumienie i stanął jako świadek przed sądem apelacyjnym, gdzie oświadczył iż prawdą jest, że

WYBORY JUŻ W SIERPNIU?

Kolejne comiesięczne badania opinii publicznej Gallupa pokazały, że Liberalowie cieszą się obecnie większym poparciem opinii publicznej niż Torysi. Uzyskali bowiem identyczny jak w zeszłym miesiącu wynik 46% - popierających o 6 procent więcej niż Torysi. Wynik skłania do przypuszczenia, iż korzystając z dobrej passy rząd doprowadzi do wyborów wkrótce po zwycięstwie nowego lidera liberalów 16 czerwca - być może już w sierpniu tego roku. Tego zdania jest między innymi senator Davey - jeden z członków komisji wyborczej, który oświadczył, że wybory powinny się odbyć przed wizytą papieską.

Rezultaty badań Gallupa rzecz jasna nie przesądzą szansy na rzecz liberalów. Odwrotny wynik uzyskała gazeta "Globe and Mail", a i sam Gallup zarejestrował przeszło 20 procent niezdecydowanych.

Liberalowie mają obecnie największe poparcie w Quebecu, bardzo słabe na zachodnie kraje i zbliżone do swych przeciwników w Ontario.

Zagraniczne inwestycje na terenie Kanady spadły z 925 milionów dolarów w 1971 do 200 milionów 1983.

Premier Trudeau oświadczył w parlamencie, iż za jego panowania, w latach 1970-1980 ilość przedsiębiorstw kontrolowanych przez obce kapitały wyraźnie spadła.

W przemyśle naftowym spadek ten wyniósł 15 procent w innych gałęziach 5 procent.

Mniej więcej połowa przemysłu na terenie Kanady jest kontrolowana przez obcy kapitał.

ODMIENNE ZDANIE
W ZASADNICZEJ KWESTII

➤ Dwóch głównych kandydatów na pozycję lidera liberalów Turner i Chretien, ujawnili zasadniczą różnicę zdań w sprawie deficytu. Turner uważa, że 30-miliardowy deficyt należy zmniejszyć Chretien - iż obecne zmniejszenie deficytu grozi wzrostem bezrobocia. Różnica zdań ujawniła się podczas ostatniej przedwyborczej publicznej debaty w Royal York Hotel w Toronto.

KANADYJSKI
KONGRES PRACY
ZA KRÓTSZYM
TYGODNIEM PRACY

➤ Kanadyjski Kongres Pracy (The Canadian Labor Congress) stara się o rozpoczęcie kampanii walki z bezrobociem. Jednym ze środków proponowanych przez

agencji KGB udający pracowników sowieckich oficyn wydawniczych zorganizowali środki na założenie dziennika "Ethnos". Według Jannikosa on i Bobalas otrzymali wyłączne prawo na sprzedaż Wielkiej Encyklopedii Sowieckiej i innych książek sowieckich oraz zawarli umowę z sowieckimi pracownikami wydawniczymi (organ KGB), w której znajdowała się klauzula, że Moskwa nie otrzyma żadnych pieniędzy w zamian za to jednak wpływy ze sprzedaży będą inwestowane w wydawnictwa itp. przedsięwzięcia w Grecji. Na dowód obroncy Anastasiadesa przedstawili fotokopie umów z lat 1978 i 1979.

CLC jest wprowadzenie krótszego tygodnia pracy bez zmniejszenia płacy. Według CLC walka o krótszy tydzień pracy leży w zasięgu związków zawodowych, a masowe skrócenie tygodnia pracy stworzyłoby tysiące nowych stanowisk pracy dla bezrobotnych. Na swym corocznym zjeździe CLC uznało za priorytet walkę o pracę i awans dla kobiet, walkę o płace i inne przywileje oraz poparcie NDP.

W przyjętym dokumencie czytamy "Nasi przeciwnicy są zdeterminowani i potężni. Nie poddadzą się łatwo. Ale nasza postawa jest taka, że też jesteśmy zdeterminowani, że jesteśmy zjednoczeni i że nie przegramy tej walki o naszą przyszłość".

CLC ostrzegł jednak, że z powodu podziału ruchu związkowego zmalała jego zdolność do wspólnego osiągania celów związkowych. W 1978 roku do CLC należało 76,2% wszystkich związkowców kanadyjskich, w tym roku jedynie 56,5%.

ZABEZPIECZENIE
POŻYCZKI NA DOMY
PRZED BANKOWYM
ZDZIERSTWEM

➤ Parlament rozpatruje projekt zabezpieczenia właścicieli domów przed wzrostem oprocentowania przeznaczonych na pożyczki. Projekt przedstawił przed 2 tygodniami minister budownictwa Romeo Le Blanc.

Jest on zgodny z propozycjami budżetowymi z 15 lutego i wszystko wskazuje na to, iż nie znajdzie się on w koszu z powodu trudności finansowych. Rozważa się więc możliwość stworzenia rządowych funduszy umożliwiających nie tylko wypłatę różnicy wzrostu procentów właścicielom, ale także otrzymanie długoterminowych pożyczek na, przykładowo, 10 lat.

Ustawa, która ma szansę stać się prawem do końca czerwca, jest zabezpieczeniem przed tragiczną dla właścicieli domów i re-sortu budownictwa sytuacją, gdy przed 3 laty pożyczki bankowe osiągnęły 20%. Wielu właścicieli straciło swe domy, firmy zamówienia, a robotnicy budowlani pracę.

Praktycznie projekt wygląda następująco: Właściciel domu będzie mógł dobrowolnie, biorąc nową, lub odnawiając pożyczkę na dom w wysokości do 70 tysięcy dolarów, będzie płacił jednorazowo 15 procent wartości tej pożyczki. Maksymalna jednorazowa opłata ubezpieczeniowa wynosić będzie 1050 dolarów, niezależnie od tego czy ubezpieczenie trwać będzie 1 rok czy 5 lat. Jeśli wzrost oprocentowania

przekroczy 2%, rząd zobowiązuje się pokryć różnicę pomiędzy początkową a aktualną stopą procentową w wysokości 3/4. Jeśli procenty nie wzrosną lub spadną klient nie otrzymuje zwrotu pieniędzy. Mimo to, uważa się że projekt nie tylko daje ogromne poczucie bezpieczeństwa potencjalnym i obecnym nabywcom domów, ale także w wypadku wzrostu oprocentowania realne korzyści. Przy 10-tysięcznej pożyczce na obecne 12,5 procent, wzrosnie o 5 procent oprocentowania można ocalić dzięki ubezpieczeniu w skali 5 lat blisko 7000 dolarów.

By poprzeć nową ustawę należy zgłosić pod nieodpłatnym telefonem (1-800-267-47-40) zostawiając swe nazwisko i adres.

RUSZA WYDOBYCIE ROPY
Z ŁUPKÓW BITUMICZNYCH

➤ Kampania Husky Oil Ltd zapowiedziała, iż zamierza wybudować w Saskatchewan fabrykę przetwórstwa ropy wydobywanej z łupków bitumicznych. Kosztem inwestycji wartości 3,5 miliarda dolarów fabryka oszczędzać będzie 50 000 barylek ropy dziennie, które obecnie importuje się z krajów arabskich i USA.

Rząd kanadyjski nosił się z zamiarem rozpoczęcia eksploatacji i przetwarzania ropy z łupków od wielu lat, jednak wysokie koszty inwestycyjne, robocizny czyniły projekt nieopłacalnym. Obecna sytuacja jest bardziej sprzyjająca. Husky otrzyma pożyczkę rządową w wysokości 780 milionów dolarów, i subsydia rządowe w wysokości 50 milionów dolarów, przy czym rząd nie zamierza być współdziałalcom 2 procentnie udzielił pomocy w wysokości blisko 400 milionów, inwestycja stworzy bowiem nowe miejsca pracy.

Złota ropy naftowej w piaskach, łupkach i skalach w Kanadzie czynią ją jednym z najbogatszych i niezależnych surowcowo krajów świata.

NOWE OFIARY
BERMUDZKIEGO
TROJKĄTA

➤ Podczas zawodów żeglarskich z wysp Bermud do Halifaxu, w niedzielę zatonał zagłowiec Marques. Osiemnastu członków załogi w tym czterech z prowincji Ontario zginęło w katastrofie, która trwała niespełna minutę.

Wciąż trwają poszukiwania zaginionych na obszarach "trójkąta bermudzkiego".

NIEMKA Z RFN
DEPORTOWANA

➤ 27-letnia Michaela Mathias z Niemiec Zachodnich została deportowana do swego kraju, gdy zrezygnowała po 4 miesiącach staran z dalszej walki o uzyskanie azylu politycznego w Kanadzie. Mathias podjęła decyzję o powrocie, gdy odpowiednie władze Brytyjskiej Kolumbii przejęły opiekę nad jej dwoma córkami, z którymi przybyła do Kanady argumentując, że uznały iż Mathias nie jest zdolna będąc w Kanadzie opiekować się nimi. Władze te dodały zarzem, że 4-letnia i roczna coreczki Mathias będą wrócone matce, gdy powróci ona do Niemiec Zachodnich.

Mathias utrzymywała, że powodem jej staran o uzyskanie azylu politycznego w Kanadzie był strach przed tym, że Niemcy Zachodnie zostaną zdobyte przez Związek Sowiecki.

Dokończenie ze str. 1.

DO POLONII KANADYJSKIEJ

Pamiętajmy! Przybywa do nas Namiestnik Chrystusowy. Niech więc każdy dom wypełni modlitwa. Niech się zespolą rodziny we wspólnym odmawianiu "Ojciec Nasz". Niech wizyta Ojca Świętego upłynie pod znakiem radosnego święta i przyczyni się do naszej wewnętrznej odnowy, byśmy przed obliczem Następcy św. Piotra stanęli czysti i lepsi. Niech pod naszymi dachami zagodzi zgoda i spokój. Polak niech bratem będzie dla Polaka. Podajmy sobie ręce w zespolonej służbie Bogu, Kościołowi i człowiekowi.

Choć od dnia wizyty Ojca Świętego dzieli nas jeszcze kilka miesięcy, to jednak już teraz bądźmy z Papieżem w duchowej więzi. Niech się spełnią słowa, które skierował do rodaków podczas ceremonii inauguracyjnych swego pontyfikatu: "Proszę Was, bądźcie ze mną na Jasnej Górze i wszędzie. Proszę Was, nie przestawajcie być z papieżem".

Rodacy!

Mimo zaangażowania się w prace przygotowawcze rzeszy ochotników - środków, jakimi dysponuje Polonijny Komitet Przyjęcia Papieża są niewystarczające. Potrzebna jest współpraca nas wszystkich i konkretna pomoc finansowa. Każdy z nas winien tu mieć swój własny udział, taki, na jaki go stać.

Zwracamy się zatem do organizacji polonijnych, parafii i całej Polonii Kanadyjskiej o składanie ofiar na pokrycie kosztów związanych z uswietnieniem tego doniosłego wydarzenia. Choć nie wszyscy będziemy mogli uczestniczyć w spotkaniu z Ojcem Świętym to jednak wszystkim nam, bez wyjątku, powinno zależeć na godnym przyjęciu naszego Wielkiego Rodaka.

Ofiary należy kierować na adres

John Paul II - Polonia Welcoming

Committee

Jan Paweł II - Polonijny Komitet Przyjęcia

288 Roncesvalles Ave Toronto,

Ontario M6R 2M4

Dla członków parafialnej kasy pożyczkowej St. Stanislaus & St. Casimir Parish (Toronto) Credit Union, Numer konta: 28627

A także w Parafiach u Księży Proboszczów.

UWAGA!

W związku z pobytem Ojca Świętego i polonijnym spotkaniem w Toronto zostanie wybita specjalna odznaka pamiątkowa, którą wynagrodzone będą osoby, składające większe ofiary na pomoc w zorganizowaniu spotkania (\$15 i powyżej).

Przy składaniu ofiar prosimy o wypełnienie poniższego kuponu i oddanie go wraz z ofiarą w wybranym miejscu.

Przewodniczący Komitetu Przyjęcia Komisja Finansowa
Ks. Ryszard Kosian, OMI Ks. Mieczysław Kaminski
Jan Kaszuba Jan Stocker

Imię i nazwisko
Dokładny Adres

(ulica)

(miejscowość i prowincja)

(kod pocztowy)

Załączam ofiarę w wysokości

dolarów

D N I A 17.06.1984 r. o godz. 10 do 2 pm
w Sali Parafialnej - przy kościele Sw. Stanisława
- ± Demson Avenue

wielki kiermasz

sprzedaży różnorodnych pamiątek z Papieżem
o r a z
innych drobiazgów dla dorosłych i dzieci -

z przeznaczeniem 40% dochodu od sprzedaży na
**FUNDUSZ PAPIEŻA JANA PAWŁA II DLA POLSKICH
SIEROT I OPUSZCZONYCH DZIECI.**

**PROSIMY O POPARCIE
KOMITET**

POLCAN DISTRIBUTORS zatrudni
natychmiast sprzedawców w pełnym
lub niepełnym wymiarze godzin kolek-
cji artystycznej Papieża Jana Pawła II
na terenie prowincji lub w Toronto i
okolicy. Wysokie komisje. Minimum
kwalifikacji sprzedawcy wymagane.
Dzwonić do pracowni lub biura
Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem

POLCAN DISTRIBUTORS, Polska
firma importująca, produkująca i rozpro-
wadzająca głównie przedmioty promocyj-
ne, ogłoszeniowe, jak również artystyczne,
propagujące ludową sztukę kanadyjską
(eskimoskie, indyjskie oraz nowoczesne
wyroby)

Ostatnio firma dodała, ze względu na
ogromne zainteresowanie społeczeństwa
Kanady postacią Papieża oraz zbliżającą się
Jego wizytą - osobną serię tzw
PAPIESKA!

Ta, prawdopodobnie największa artys-
tyczna kolekcja w Kanadzie składa się z 22
głównych pozycji: statua, popiersia różnego
rozmiaru, płaskorzeźby, okrągłe miniatury
oraz trójwymiarowe fotografie oprawione
w ramki, afisze, medaliony w szkle, dwa
wymiary medalików z lancuszkami i medal
z wizerunkiem Papieża oraz Matki Boskiej
Częstochowskiej z drugiej strony, wreszcie
replikę papieskiego pastorału w formie kru-
cyfiks, wszystkie o wysokiej jakości artys-
tycznej, większość sprowadzona bezposred-
nio z Watykanu!

Wyroby z wysokiej jakości, nietłukących się
zywiec polimorowych są produkowane we
własnej wytwórni w Toronto, przy 3581
Dundas (róg Jane), gdzie w sezonie wyst-
awowym obejrzyć można wszystkie pozyc-
je oraz w biurze dokonać transakcji hur-
towych lub detalicznych!

Mówi właściciel POLCAN
DISTRIBUTORS p Janusz ULIASZ.
"Idea powiększenia naszej wytwórni i roz-
dzielnia oraz dodania atrakcyjnej, i na cza-
sie, linii pamiątek z Ojcem Świętym pow-
stała we wrześniu 1983 roku! Zaczęło się od
dużego 3 1/2" średnicy znaczka przedstawia-
jącego Jana Pawła II modlącego się!

Ta barwna reprodukcja w ilości ok 10 000
rozeszła się dość szybko! Nasi przedsta-
wiciele w Vancouver, Montrealu, Winnipe-
gu, Detroit, Buffalo, a przede wszystkim w
Toronto zakupili większość, resztę postano-
wiliśmy oprawić w ramki i sprzedawac w tej
formie!

Następnie sprowadziliśmy z Europy, głów-
nie z Watykanu wiele innych pozycji sprze-

dawanych masowo w Rzymie, resztę za-
częliśmy produkować w Kanadzie, bazując
na wzorach miejscowych artystów. Na ogło-
szenie w "Echo Tygodnia" zgłosiło się do-
tychczas 3 Polaków którzy sprzedają pa-
miątki na terenie Toronto i Ontario z suk-
cesem, głównie Poloni pod hasłem "Czy
możesz sobie pozwolić nie mieć u siebie
naszego Papieża, pamiątki z nim?"

Zdecydowane Polcan jest najwięk-
szym sprzedawcą pamiątek z Papieżem w
Kanadzie, na pewno jeśli chodzi o wybór!

Kolekcja "Papieska" stale rośnie, wy-
twórcy przysyłają coraz więcej nowych po-
zycji, POLCAN coraz więcej odrzuca
takich, które w żadnym wypadku nie odpo-
wiadają przyjętej linii i wysokiego poziomu
artystycznego, nie mają nic wspólnego ze
sztuką i etyką religijną lub gustami!
Na pytanie jakie są plany w przyszłość? pan
Uliasz odpowiada

"Po pierwsze oprócz normalnej sprze-
dazy jest wysyłkowa, będzie kiermaszo-
wa, piknikowa itd w związku z czym po-
trzeba więcej sprzedawców detalicznych na
soboty i niedziele!

Drugie to nasza działalność charytatywna
POLCAN wspólnie z "Land Marks" złożył
do Komitetu Budowy Pomnika Jana Paw-
ła II w Toronto atrakcyjną w naszej opinii
propozycję budowy, o ile nam wiadomo,
poza konkursem i za późno!

Mamy również inne, też atrakcyjne pro-
pozycje związane z pomocą finansową
Budowy Pomnika Ale nasz główny cel, to
Pomoc dla Sierot i Opuszczonych Dzieci
poprzez dotacje dla Funduszu Jana Paw-
ła II w Toronto, którego POLCAN jest
aktywnym członkiem i ofiarodawcą!

Część zysków ze sprzedaży została za-
deklarowana i pierwszy czek został przeka-
zany na ręce Ks E Świątka i p Jadwigi
Żywickiej, prezesów Fundacji!

Trzecie to plany produkcyjne. Dwie
nowe linie, związane z produkcją i sprze-
dazą detali architektonicznych i budowla-
nych są obecnie w finałowym stadium pro-
totypów i rejestracji projektów. Będą to ar-
tykuły głównie przeznaczone na eksport do
USA i krajów Ameryki Południowej.
W niedalekiej przyszłości będziemy potrze-
bowali wiele ludzi, szczególnie energicz-
nych, władających językami hiszpańskim i
portugalskim!"

Na razie POLCAN DISTRIBUTORS
jest absolutnie przygotowany na turystycz-
ną inwazję Toronto i Kanady, przed i w cza-
sie wrześniowej wizyty Ojca Świętego!
Papież Jan Paweł II, ten największy z Po-
laków, Jego postać, czyni i popularność
wymagają wyjątkowego uhonorowania!
Zrobmy wszystko aby jego wizyta w Ka-
nadzie była ważna i zapamiętana!

POLCAN DISTRIBUTORS O F E R U J E

PAMIĄTKI Z OKAZJI PRZYJAZDU PAPIEŻA JANA PAWŁA II DO KANADY:

P2 6 1/2 inch Popiersie na Postumencie	20 00
P3 4 1/2 inch Popiersie na postumencie	1400
P7 Trojwymiarowy portret w ramce (6x9 inch)	8 00
P9 3 1/2 inch Miniatura w okrągłej ramie 5 1/2 inch	5 50
P10 3 1/2 inch Miniatura w kwadratowej ramie 5 1/2 inch	5 50
P16 Miniatura Papieskiego Pastorału	5 50

Inne pamiątki można obejrzyć w fabrycznym sklepie. Informacji w tej sprawie udzieli Ci Echo Tygodnia
By kupić pamiątkę po cenie niższej niż w sklepach należy wypełnić i wysłać poniższy kupon

Symbol Ilość Cena SUMA

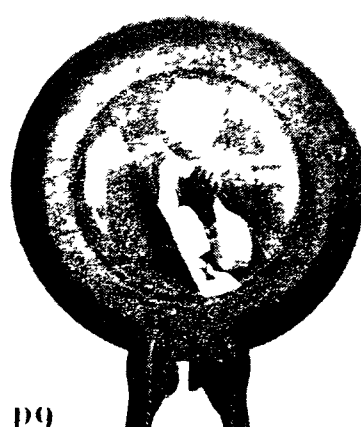
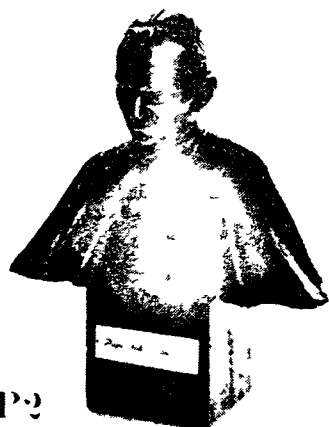
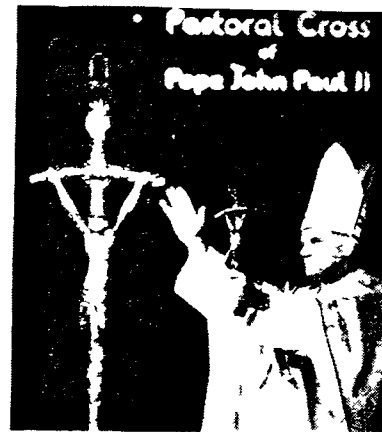
ZAMÓWIENIE

Załączono \$

Nazwisko i imię
Dokładny adres
Telefon
Podpis

Zamówienia wraz z czekami lub przekaza-
mi pieniężnymi wystawionymi na
POLCAN DISTRIBUTORS prosimy
kierowac na adres 393 Shaw Str Toronto,
Ont M6J 2X4

Część dochodu ze sprzedaży przeznaczona jest
na fundusz Jana Pawła II dla polskich sierot
i opuszczonych dzieci

LUDZIE NOWEJ FALI

Kosmopolici przepojeni polskim humanizmem podbijają Zachód

Wśród polskich emigrantów w Nowym Jorku znaleźli się dramaturg Janusz Głowacki i plastyczka Ewa Kuryluk

nych na ulicy wyrzucone, drewniane skrzynki stają się ramami jej rysunków na tkaninie, stare krzesła służą do podporania trójwymiarowych postaci z płótna. Nie ukończył trzydziestu lat, Ewa Kuryluk odniosła już w Polsce sukces jako plastyczka i pisarka. Dzien 13 grudnia 1981 został jej w Stanach Zjednoczonych, gdzie przygotowywała eksponat na wystawę w Bostonie.

W życiu Janusza Głowackiego ostatnie cztery, burzliwe lata, przyniosły premierę jego sztuki „Kopciuch” w Polsce, potem w Londynie, gdzie się znalazł jako dramaturg na wizycie, a ostatnio w Public Theater w Nowym Jorku. Mieszka tu teraz, wraz z rodziną.

Stan wojenny ogłoszono, kiedy 44-letni autor był w Londynie, z okazji premiery „Kopciucha” w teatrze Royal Court.

Owego fatalnego dnia, 13 grudnia, za granicą była też Barbara Toruńczyk, 37-letnia pisarka i działaczka, więziona przez 16 miesięcy za udział w studenckich demonstracjach w 1968. Domem jej stał się teraz Paryż, tu zaczęła wydawać pismo, poświęcone polityce i literaturze — *Zeszyty Literackie*. W pierwszych szesnastu numerach znalazły się teksty autorów tak wybitnych, jak Jan Kott, który opuścił Polskę w 1966 i mieszka dziś w Stony Brook, w stanie Nowy Jork, pisarz czeski Milan Kundera, obecnie emigrant polityczny we Francji, oraz Józef Brodzki, wybitny poeta rosyjski, mieszkający w Nowym Jorku.

Od czasu zamachu wojskowego, ludzie ci wybrali życie na wygnaniu, by uniknąć intelektualnej i twórczej bezczynności w kraju. Jest ich wielu, stale przybywa nowych. Znalazł się wśród nich 34-letni Zbigniew Rybczyński, twórca filmów eksperymentalnych Do Stanów Zjednoczonych przybył ubiegłego roku, po nagrodę Oscara, za krótki film animowany „Tango”. Od tego czasu stworzył dwa krótkie filmy telewizyjne dla programu telewizyjnego „The New Show”, Lorne Michaelsa.

Dokładne liczby nie są znane, lecz ocenia się, że w ciągu ostatnich pięciu lat opuściło Polskę 300 tys. osób. Wśród nich znajduje się wiele czołowych postaci ze świata polskiej literatury, sztuki i nauki, a także krytyczna liczba ludzi z młodej inteligencji, mniej może znanych na Zachodzie, lecz reprezentujących czołówkę i nadzieję polskiej kultury.

Masowy exodus wielu najlepszych, najświetlejszych umysłów, nie jest oczywiście w Polsce zjawiskiem nowym. Znaczna część nowszej, udreconej historii Polski, znaczona była wygnaniem polskiej inteligencji, zdarzającymi się z mefortunną regularnością. W latach tych żyli i tworzyli poza Polską tacy polscy luminarze jak Fryderyk Chopin, wielki romantyczny poeta Adam Mickiewicz, dramaturg Sławomir Mrożek, poeta Czesław Miłosz i piszący w języku nowohebrajskim Izaak Baszewis Singer.

Tradycyjnie już, jednym z najdolegliwszych cierpień emigranckich było przejście z kręgu sławy czy uznania — w zapomnienie na wygnaniu (Chopin i Mickiewicz to naturalnie słynne wyjątki). Czesław Miłosz, na przykład, potrzebował kilku dziesiątek lat i nagrody Nobla, by zdobyć uznanie ogólnoswiatowe.

Znaczna część polskiej elity kulturalnej, która ostatnio opuściła kraj, wydaje się jednak lepiej przygotowana, by tego losu uniknąć. Sprzyja im klimat opinii, o wiele bardziej zainteresowanej myślą i ideami wschodniej Europy, a także — zawrócił na to uwagę Jan Kott w nowojorskim *Nowym Dzienniku* — są oni pierwszymi polskimi emigrantami, wolnymi od kompleksu niższości.

Po pierwsze, ci emigranci osiadają w nowych krajach w czasie, kiedy Polska stała się ośrodkiem międzynarodowego zainteresowania i daleko jej bardzo do tego, by być krajem zamkniętym. Wielu młodszych intelektualistów

doznało nie tylko brutalności i cierpienia, w roli opozycjonistów, lecz także doświadczyło uczucia, że biorą udział w ważnych wydarzeniach, nie mających nic sobie równego gdzie indziej. Wraz z Solidarnością, uczestniczyli w radosnym eksperymencie społecznym, obserwowanym z zafascynowaniem i szacunkiem przez większość świata.

Wielu z tych działaczy było dziećmi przekonanych, ideowych komunistów, często wysokich funkcjonariuszy partyjnych. Wielu z nich znalazło się od dziecka, chodząc do tych samych, elitarnych szkół w Warszawie. Wyrastali na ideologów i na jej upadkach. Wielu z pokolenia ich rodziców borykało się z wartościami komunizmu i marksizmu, często w końcu odrzucając te wartości, kosztem wielkiego cierpienia i wielkich strat. Młode pokolenie brało słabości takich ideologii za rzecz oczywistą i dlatego gotowe było, bardziej śmiało i zdecydowanie, wkroczyć w zupełnie nowe układy polityczne.

Co więcej, jak uprzywilejowane kasty prawie wszystkich współczesnych nam społeczeństw, wielu spośród nowych emigrantów dorastających we względnie liberalnym okresie gierkowskim, mogło dość swobodnie podróżować po świecie. Spotykali rówieśników w innych krajach, rozmawiali z nimi, oglądali francuskie filmy, czytali zachodnie gazety, słuchali amerykańskiej muzyki. Byli nie mniej *au courant*, nie mniej awangardowi, niż wielu z ich zachodnich rówieśników — w swym stroju, w swej nonszalancji, w ostrym poczuciu ironii.

Uchodzący ci mówią o politycznych dramatach swego życia z humorem, wyżyłym sentymentalizmem, mimo że w wielu przypadkach dramaty te obejmowały okresy uwięzienia, poddaniu surowej cenzurze i degradacji do roli bezrobotnych parasolów. Z tym samym gniewem i zjadliwym, czarnym humorem, który tak często występuje w polskiej sztuce, opowiadają o tym, jak opiekunowie-ubecy bawili się nimi w kotka i myszkę.

Inny jest ich stosunek do Zachodu. Ich życiorysy, znajomość innych kultur, często znajomość kilku języków sprawiają, że mniej w nich lęku, mniej uprzedzeń, mniej oniesmielenia wobec Zachodu — dawniej tak przytłaczającego i tak kuszącego. „W Polsce mieliśmy surrealizm na co dzień” — mówi filmowiec, Zbigniew Rybczyński. Po takich doświadczeniach, surrealizm w stylu amerykańskim, na przykład, nie robi już wcale tak wielkiego wrażenia.

Na emigracji, ludzie ci poszli najrozbieżniejszymi drogami. Jedni, poświęcając wszystkie siły sprawie Polski, stanowiąc obstałą przy polskich paszportach i polskiej tożsamości i nawet nie chcą się określać jako emigranci. Inni wybrali drogę dążenia do osiągnięcia na skalę kosmopolityczną.

Choć wielu z nich przystosowało się do życia z dala od Polski z łatwością, nie tracąc pewności siebie, nie uniknęli ostrych konfliktów i rozdrożeń, jakie dotyczą wszystkich niemal wygnanców na obczyźnie. Zapoznając się bliżej z nowym środowiskiem, napotykały subtelne, lecz istotne różnice w wartościach i obyczajach. W ich obecnym życiu bolesne poczucie straty towarzyszy obietnicy nowej szansy życiowej.

□

„Sentymentalizm polskiego getta nie pociąga mnie”, mówi Ewa Kuryluk. „Zawsze widziałam siebie jako kogoś kto odbywa podróż. Wygląda na to, że w najbliższej przyszłości pozostanę tutaj. Żyję obecnym miejscem, obecną chwilą, taki mam do tego stosunek.”

Jak większość najnowszych polskich emigrantów w Nowym Jorku, Ewa Kuryluk ma wielu przyjaciół i wiele kontaktów w polskiej społeczności, jest w zespole redakcyjnym *Zeszytów Literackich* i pisze do nich regularnie.

Ale, jak większość nowych emigrantów, zwłaszcza tych w Nowym Jorku, chce uniknąć życia, ogniskującego się wyłącznie na polskim środowisku. „Czuję się jak romantyczny poeta i emigrant Zygmunta Krasinskiego, kiedy pisał do matki: „Byłem wczoraj w Hotelu Lambert. Znowu słuchałem, jak grał Chopin, znowu słuchałem, jak recytował Mickiewicz. Co za nuda!”

Choć Ewa Kuryluk przyznaje, że na głębszym poziomie emigracja to był wstrząs emocjonalny, to jednak świadomie i zdecydowanie odsuwa od siebie nostalgię i żal. Przyznaje, że jako artystka miała w Polsce poczucie zaangażowania, które trudno odzyskać poza krajem. Nawet przed okresem Solidarności brała udział w organizowaniu niezależnych grup artystów i niezależnych wystaw.

A jednak, nie chciałaby teraz tam pracować. Poczynania reżimu Jaruzelskiego — masowe zwolnienia dziennikarzy sprzyjających Solidarności, rozwiązanie stowarzyszeń twórczych pisarzy, plastyków, filmowców i aktorów — to było, jak mówi znany polski pisarz Kazimierz Brandys, niczym innym, jak próbą „przekreslenia roli całej inteligencji twórczej”; próbą pozostawiania za sobą spalonej ziemi, „aby nic nowego nie mogło już na niej wyrosnąć”. „Zas polityka znowu stała się sprawą główną, w pewnym sensie tyranizując artystę, czego Ewa Kuryluk nie uważa za całkowicie zdrowe dla sztuki. „Sztuka powinna chwytac uczucia z powietrza, ale bezpośrednie niebezpieczeństwo nie jest dla niej zdrowe.” — mówi.

Ewa Kuryluk i inni, bliscy jej artyści, byli pierwszym pokoleniem, które usiłowało tworzyć sztukę „tak jak to się robi wszędzie — nie w cieniu polityki”. Jej obrazy z wczesnych lat 70-ych — łączące wyobraźnię realistyczną, często osobistą, ze skomplikowanym operowaniem płaszczyznami — byłyby jak najbardziej na miejscu w nowojorskich galeriach.

A jeśli jej obecne prace, wystawiane obecnie w General Gallery, zawierają treść lub komentarz polityczny, to jest to wyrażone w sposób niezwykle aluzyjny, pośredni. Prawdę powiedziawszy, trudno byłoby zaliczyć do jakiejś szerszej szkoły lub kierunku jej bardzo indywidualistyczne przedstawienia cierpiących, nawiedzonych postaci.

To, że Ewa Kuryluk potrafi odejść od czysto polskich spraw, może po części wynikać z wpływów zachodnich. Jej ojciec był w służbie dyplomatycznej, wiele więc podróżowała we wczesnej młodości. Jako artystka odnosząca sukcesy, jeździła po całym świecie, wszędzie gdzie wystawiano jej prace i gdzie miała kontakty artystyczne. Należała do pokolenia, które, jak to określa, odczuwało „wielki głód” wiedzy o Zachodzie i pisała o Zachodzie, o zachodniej kulturze i sztuce, w książkach dla swych polskich czytelników.

Dzisiaj, po kilku latach pobytu w Nowym Jorku, mówi: „Na emigracji dostrzegam obojętność wobec cierpienia, które się widzi wokół siebie i to jest równie okropne. Staram się nie mówić, że Amerykanom jest lepiej. Potrzebny jest do tego ten wysiłek wyobraźni”. Jednocześnie, po pierwszym oczarowaniu nowością, zaczyna patrzeć na otoczenie z coraz większym realizmem, który jednak wolny jest od goryczy i urazy.

„Mam tutaj normalne możliwości”, mówi. „Takie, jak wszyscy inni”. Przez ostatnie dwa lata wykładała Instytucie Humanistyki na Uniwersytecie Nowojorskim, w przyszłym roku otrzymała stanowisko Hodder Fellow na Uniwersytecie Princeton.

Ciekawość, którą Ewa Kuryluk przejawia wobec Nowego Jorku, jej uporczywe dążenie, by zrozumieć amerykańską kulturę w jej własnych kategoriach, są całkiem typowe dla nowych imigrantów, a jednocześnie są dość dramatyczne.

Sz. Pan Edward Raczynski
Prezydent Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej
w Londynie

JALTA

W polonijnej prasie USA w tym również w dwutygodniku społeczno-katolickim "Życie Polonii" Nr 80 wydawanym w Nowym Jorku, opublikowany został artykuł ks Franciszka Wołoszczyka pt "Teraz albo nigdy", gdzie autor w niezwykle porywających słowach nawołuje wszystkich polskich emigrantów, by do rąk Prezydenta Reaganaślac listy w sprawie anulowania układów z Jalty. Do idei zawartej w tym liście już nic dodać nie można. Życzyć jedynie należy, abyśmy wszyscy do tego apelu naprawdę się zastosowali.

By doprowadzić do anulowania "jaltanskiego porządku" nie może zabraknąć uczestnictwa **ŻADNEGO POLAKA W JAKIEJKOLWIEK AKCJI, LUB ZANIEDBAĆ** obowiązku jej zorganizowania

Polscy żołnierze w ostatniej wojnie walczyli po stronie zwycięskich aliantów, lecz z placu bitwy zeszli pokonani politycznie. Wynika stąd na dzisiaj i wieczną przyszłość wniosek, że należy zmienić formę walki ze zbrojnej na polityczną, dyplomatyczną, lub co najmniej zmienić akcent

Niezależnie od formy protestu proponowanego przez ks Wołoszczyka ja uważam za **BEZWZGLEDNY MORALNY OBOWIĄZEK** całej światowej Polonii w jedną z niedziel sierpnia lub wrzesnia tego roku, poprzedzającą decydujące posiedzenie Kongresu USA w sprawie Jalty, zorganizować o tej samej porze, w głównych stolicach świata olbrzymie manifestacje pokojowe przed ambasadami, konsulatami USA, Wielkiej Brytanii, przed Białym Domem i siedzibą rządu Wielkiej Brytanii z udziałem innych narodów zniewolonych Czechów, Słowaków, Rumunów, Węgrów, Ukraińców, Litwinów

W sprawie Jalty winna to być ostatnia manifestacja. Jako miejsca do przeprowadzenia manifestacji proponuję **WARSAWA!!!** Rzym, Wiedeń, Paryż, Bruksela, Londyn, Waszyngton, Nowy Jork, Chicago, Sydney, Ottawa, Toronto, Montreal i inne możliwe miasta jeżeli to wyniknie z inicjatywy poszczególnych organizacji polonijnych

Szczególną wymowę polityczną może mieć fakt zorganizowania manifestacji w Warszawie i innych miastach Polski (jeżeli za słuszne tak uzna polskie podziemie) jednocześnie z manifestacjami w innych punktach świata

Będzie to nadzwyczajny impuls psychologiczny dla rodaków w kraju. Byłby to pierwszy, wspólny, skoordynowany krok Polaków w kraju i za granicą na drodze do dzieła remontowania nienaturalnego tworzywa politycznego

Polacy w kraju, szczególnie w momencie takiej konsolidacji otrzymają moralny bodziec i źródło rzeczywistej nadziei na odnowę życia społecznego i politycznego

Niech nasi bliźni w kraju świadomi będą faktu, że tym razem nie są pozostawieni sami, a z beznadziejnej sytuacji politycznej dziś, widac wyjście na jutro

Uwzględniając obecną sytuację, pierwszym krokiem do ożywienia opozycji w Polsce i wyjścia z pęt ucisku jest

1) obalic w kraju mit władzy wojskowej o ich wszechwładzy z jednej strony i z drugiej strony obaląc poczucie bezsilności i niemocy społeczeństwa wobec istniejącej sytuacji,

2) uświadomić światowej opinii publicznej jak bardzo nas Polaków boli jaltanska zdrada i niesprawiedliwość losu, w wyniku której byliśmy ciągle **CORRIDĄ DZIEJÓW**, a w niej niestety przypadła nam zawsze funkcja tego co **KRWAWI**. Niech świat nauczy się na przyszłość jak rozwiązywać kwestie Polski. Moment jest naprawdę niezwykły, historyczny. Po raz pierwszy od chwili podpisania układu jaltanskiego, jego ewentualne wypowiedzenie będzie przedmiotem obrad amerykańskiego Kongresu

Utrzymanie w mocy stanu istniejącego jest równoznaczne z **POGRZEBANIEM SPRAWY POLSKIEJ** na zawsze i pozostawienie jej "opiekunostwu" Rosji. Nam Polakom dzisiaj potrzebna jest "podwyższona temperatura" życia politycznego by na nowo w kraju ożyła powszechna nadzieja. Należy ją wzbudzić impulsem który proponuję. Ten impuls stanie się początkiem ciągłego procesu, który podtrzymywany i kontrolowany przez świadomych i odpowiedzialnych ludzi musi doprowadzić do pozytywnego efektu

Zamiast tkwić w bezczynności politycznej lub krzątać się wokół spraw, które nie mają istotnego znaczenia dla rozwikłania sprawy

Polski, rozpocznijmy na stałe skuteczną, polityczną działalność profilaktyczną, w której efektem będzie "zabranie pałki" tym co biją a dać buławę tym którzy na nią zasługują ( )

Panie Prezydencie, Polacy! **TYLKO MY** możemy wziąć **NASZĄ SPRAWĘ** w swoje ręce. Polski wolnej do ręki nikt nam nie poda. Stać nas jednak na jej wywalczenie środkami politycznymi. Wymaga to z pewnością wiele wysiłków organizacyjnego, politycznego, kosztów. Tego dziś nam jednak liczyć nie wolno

Zwracam się w pierwszej kolejności do przywódców polskiego życia politycznego i emigracyjnego szczebla światowego jak również szczebli lokalnych, do dysponentów mass-mediów. W waszych rękach i umysłach spoczywają możliwości, które mogą uruchomić olbrzymie przedsięwzięcie. W Waszych też rękach i sumieniach olbrzymia odpowiedzialność za ewentualne niepodjęcie dzieła

Przemawiajmy w świat nie pojedynczym głosem Papieża Jana Pawła II lecz wspólnym, wielomilionowym, bo tylko to jest świadectwem świadomości społecznej. Dziwnie ten solowy głos Papieża na arenie wolnego świata brzmi bez wsparcia politycznie przeciw wolnej polskiej emigracji

Być może uda się właśnie skoordynować proponowaną manifestację z pobytem Papieża w Kanadzie, co byłoby dla Niego świadectwem, że społeczeństwo polskie **JESZCZE PULSUJE**

Gdy piszę te słowa, nie znam jeszcze uchwał końcowych Światowego Zjazdu Polonii Wolnego Świata w Londynie. Referat wstępny wskazuje, że mogą wystąpić tendencje do uaktywnienia politycznego środowiska polskich emigrantów, tendencje upowszechnienia problematyki polskiej w środowiskach macierzystych krajów, do bardziej skoordynowanego działania z opozycją w Polsce

Wiem, że każda organizacja społeczna o charakterze politycznym, a za taką w skali makro emigracja polska chce się przecież uważać, do swego istnienia musi otrzymywać ciągle świeże bodźce lub nowe formy działania, dostosowane do zmieniającej się rzeczywistości. Tych nowych form działania o treści politycznej chwilowo zabrakło. Życie polityczne polskiej emigracji powojennej można porównać do reakcji chemicznej w zamkniętym naczyniu szklanym. Wewnątrz było burzliwie, gorąco. Ponieważ jednak to naczynie było zamknięte więc nie przyjmowało z zewnątrz żadnych bodźców, również nie oddziaływało na zewnętrzne otoczenie. Tym spo-

sobem powstało trochę luk, które w przyspieszonym tempie trzeba wypełnić

Co pozostało niezmiennie i aktualne? Idea kreowania Polski, która sama stanowić będzie o swoim losie. Trzeba za wszelką cenę wykazać realność jej realizacji. Tej idei i sposobów jej realizacji każdy z osobna Polak w swoim sercu nie może zamykać. Każdy członek polonijnej społeczności, by mieć z nią poczucie więzi politycznej, musi na jej rzecz spełniać obowiązki, musi czuć się potrzebny dla organizacji

Zacytuję obecnie fragment referatu na Zjazd w opracowanego przez Mieczysława Sas-Skowronskiego "Gdy wybije godzina i Kraj zawoła - stanjemy do szeregu pojedynkami i spragniemy Polski. Tak bywało, tak będzie i tym razem". Deklaracja piękna i niezwyklej wagi. Sprawdźmy ją więc. Przeprowadzmy próbny "alarm bojowy"

Wiedzmy teraz, że obowiązują inne kryteria wyboru godziny, która wybija. Wyznaczy ją z pewnością nie bojowy wystrzał armatni. Nie czekajmy aż los nam ją narzuci, bo wtedy jest zawsze pięć minut po dwunastej. Tym razem tę godzinę my wybieramy, by w sposób planowy, tworzyć kształtować rzeczywistość po **NASZEJ MYŚLI**, nie zaś kto inny i zawsze naszym kosztem

Dyskusja nad układem jaltanskim to właśnie **TA GODZINA!** Dzisiaj termin Polska - Kraj ma inne znaczenie, wykraczające poza jej terytorium. Zawołać, że wybiła godzina, a Kraj w potrzebie powinniśmy **MY**, tym bardziej że tym w kraju usta zakneblowano i zakuto ich w kajdany

Polacy! Odłóżmy "szabelki" codziennych sporów i sporne kwestie, które przebiega "miedza"

Piszmy **NAPRAWDĘ** dwa listy. Jeden do Prezydenta Reagana wg wzoru ks Wołoszczyka, drugi do przywódców emigracyjnego centrum życia politycznego w Londynie na ręce Prezydenta Raczynskiego, wg wzorów własnych, by "londyńskie centrum" spełniło nasze oczekiwania

Panie Prezydencie Uważam, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie jest jedynym kompetentnym czynnikiem do podjęcia decyzji o realizacji i skoordynowania poczynan tego przedsięwzięcia na imponującą skalę, bo tylko taka manifestacja ma sens

JEST KLUCZ DO WOLNEJ POLSKI!

Z wyrazami szacunku
i obywatelskiego oddania
Kazimierz GUDZOWSKI

W Toronto, przed konsulem PRL trwa nadal głodówka Grażyny Trzęsickiej, Zygmunta Augustyniaka i Antoniego Sliwy. Po dwóch tygodniach komisja lekarska opiekująca się strajkującymi twierdzi, że ich stan zdrowia jest dobry, choć kontynuowanie głodówki ponad 20 dni może być niebezpieczne.

Ostatnie dni nie przyniosły jednak zmiany stanowiska konsulatu. Stąd kroki, które podjęli organizatorzy by wszelkimi drogami ratować zdrowie głodujących. Przed konsulem i w polskiej dzielnicy Toronto krąży petycja do rządu kanadyjskiego deklarująca poparcie strajku. Pod konsulem zjawili się poseł do parlamentu federalnego Michael Wilson i nowo wybrany poseł prowincjonalny Patrick Boyer.

W poniedziałek Wilson (P.C.) przedstawił w parlamencie sprawę głodujących. Istnieje nadzieja, iż minister spraw zagranicznych McEachen będzie interweniował u władz polskich.

Organizatorzy głodówki twierdzą, iż do Biura Pomocy Nowo Przybyłym w Toronto napływają wciąż nowe zgłoszenia osób, także z odległych prowincji, gotowych na rozpoczęcie głodówek. Okazuje się, że wśród blisko 20-tysięcznej nowej fali imigrantów trudności w sprowadzaniu rodzin są powszechne.

Głodówki rozwiązały dotąd sprawy najbardziej zdeminiowanych. Nadszedł już jednak czas by rząd kanadyjski w miejsce sporadycznych interwencji przeciwstawił się wreszcie powszechnej praktyce łamania umów helsińskich. Imigranci, którzy przyjechali tu by swą ciężką pracą budować ten kraj powinni mieć prawne oparcie w rządzie w niezbywalnym prawie życia wraz z rodzinami - oto opinia, którą coraz częściej słyszy się w związku z kolejną głodówką. Także nie tylko pod hasłem poparcia obecnych głodujących toczyła się demonstracja 3 czerwca przed konsulem PRL w Toronto. Organizatorzy z PCAG wezwali nowo przybyłych by odważnie poparli postulaty głodujących. "Każdy z nas mógł się znaleźć na tym miejscu" - powiedział Leszek Prusinski. Nie jest to łatwe miejsce. Głodujący deklarują dobre samopoczucie i psychiczną siłę. Fizycznie są jednak już osłabieni. W pierwszych dniach Antoniego Sliwę dręczyły bóle głowy, skarży się na irytację i zmęczenie. Mówi, że cierpienia, które ponosi są nuczym wobec braku rodzin.

Będziemy do końca - aż wszyscy nie dostaną paszportów obiecuje Augustyniak. Czy skłonny jest do kompromisu, jeśli konsulat jak w poprzedniej głodówce zażąda podpisania amnestyjnego podania? "O tak, - żartuje - ja im podpiszę amnestię, i to dla wszystkich więźniów w peerelu".

Rodziny głodujących już wiedzą o strajku. Martwią się o ich zdrowie i są myślni z nimi. Ciężkie to myśli i ogromna psychiczna presja. Grażyna dostała już z domu list. Piszą, by się nie zalamywała. Do rodziców na razie nie dzwoni - zbyt obawiają się o jej zdrowie. Do dzieci, nie, za bardzo ją to wzrusza, a musi wytrwać.

"Niech nam podadzą termin kiedy przyjadą - skończymy strajk" - mówi. Przerwała pracę by wziąć udział w głodówce. Chce do niej wrócić jak tylko dojdzie do siebie.

Głodówka trwa!

MANIFESTACJA POPARCIA W NIEDZIELĘ 10 CZERWCA O GODZ. 15 00 przed KONSULATEM PRL

Zygmunt Augustyniak, Grażyna Trzęsicka, Antoni Sliwa

Wspólna troska - jak długo jeszcze

FEDERAL

Mr FLIS - 762-8446
OTT 613-992-3213
Mr ROBINSON - 259-1193
OTT 613-992-4026
Mr WILSON - 239-3056
OTT 613-995-8072

PROVINCIAL

Mr RUPRECHT - 965-1122
Mr SHYMKO - 965-7516
MAJOR OF TORONTO
Mr EGGLETON - 947-7001

MAYOR OF ETOBICOKE

Mr FLYNN - 626-4100
ALDERMAN
Mr BOYCHUK - 947-7907
Mr GRYS - 534-1149
City 947-7905
Mr KORWIN KUCZYNSKI -
537-0309 — 947-7919

Niedzielną demonstracją - czytanie petycji do rządu

Grażyna jest analitykiem programistą w National Trust. Dobra pozycja - nie tylko dla nowo przybyłej. Jak się czujesz - pytają wciąż odwiedzający. Dobrze, dobrze - odpowiada. Te same pytania, te same odpowiedzi.

Kiedy to się skończy? padają pytania i spojrzenia za zielone ogrodzenie, na budynek konsulatu, na ruch firanki w oknie. Tam też trwa dyżur. Czekanie na wieści z kraju. Czy dobre dla tych przed bramą?

GRAŻYNA FARMUS

JAN JÓZEF LIPSKI

DWIE OJCZYZNY - DWA PATRIOTYZMY

ciąg dalszy

Mieć poczucie wyższości kulturalnej wobec narodu, który wydał Dostojewskiego i Tolstoja, nie licząc co najmniej dwu dziesiątków pisarzy, którzy mogliby być chlubą każdej literatury europejskiej, wobec narodu Rublewa i Mendelejewa, i Strawińskiego - to chyba, duże nieporozumienie. Jest to naród, który stworzył byliny i wielkie malarstwo cerkiewne już wówczas, gdy my mieliśmy literaturę narodową jeszcze uboższą - a malarstwo w powiśkach. Żaden z polskich pisarzy nie wywarł takiego wpływu na literaturę Zachodu, tego Zachodu, do którego chcemy należeć - jak Dostojewski, Tolstoj, Turgeniew, Czechow. Nic też nie wskazuje, by kultura duchowa chłopów polskich była bogatsza niż rosyjskich. Są tylko inne. Jest coś groteskowego i żalnego zarazem w megalomanskim poczuciu wyższości wielu Polaków nad Rosjanami.

Postawa to bywa zresztą uzasadniona również od innej strony. W polskiej ideolo-

gu od dawna od czasów romantyzmu, mają obieg koncepcje, według których rosyjska kultura została uwarunkowana dwojako - i negatywnie - przez skrzyżowanie się wpływów bizantyjskich i mongolsko-tatarskich (turanskich). W ostatnich czasach można zauważyć w prasie i innych publikacjach nieocenionych zawrotną karierę koncepcji Feliksa Konecznego w tym zakresie. W wielkim skrócie można powiedzieć, iż rezultatem tej krzyżówki bizantyjsko-turanskiej jest kultura, w której podporządkowanie jednostki hierarchicznej władzy jest czymś oczywistym, kolektywizm dominuje nad osobą, etyka hordy nad etyką jednostki.

Jak zwykle w wypadkach takich uogólnień - coś jest na rzeczy i zarazem aż zbyt wiele nie chce się zgadzać. Tradycje despotyzmu moskiewskiego pewnie coś genetycznie mają w sobie z wzorów władzy chunskiej, a pozycja i rola cara oraz jego dworu w tym systemie z pewnością świadomie

wzorowana była na Bizancjum. Ale przeciw tej tradycji jest w Rosji tradycja inna, tradycja duchowej niepodległości, od kniazia Kurbskiego bądź dawniej się poczynała tradycja niezgody i szukania oparcia ideowego na Zachodzie. Rosja dekabrystów, Hercena, Bezkiszana i innych uczestników Powstania Styczniowego, Ziemi i Woli, narodników - to nie Rosja bizantyjsko-turanska. W naszym czasie Rosjanie stworzyli niedawno słowo samuzdat, którym i my się nieraz dziś posługujemy, byli pierwsi, pokazali drogę, płacąc za to wielką cenę, a komitet Wielkiego Sacharowa jest natychmiastem i wzorem dla nas. U nich w dodatku trudniej - i więcej trzeba odwagi.

Pamiętajmy, że wyzwolenie całej środkowo-wschodniej Europy z totalizmu sowieckiego zależy głównie od ruchów emancypacyjnych w ZSRR. Najliczniejszy i największą rolę odgrywający w imperium naród rosyjski daleki jest jeszcze od tego, by upomnieć się o demokratyczne prawa. Jako naród uciskany jest przy tym, naturalną rzeczą kolejną, szczególnie zdemoralizowany. Tu najbardziej rozkwita nowe zjawisko "patriotyzm" sowiecki (niestety z tym zjawiskiem można zetknąć się nie tylko u Rosjan), tu najłatwiej znaleźć zwolenników polityki interwencyjno-pacyfikacyjnej, trzymającej w ryzach państwa satelickie, tu każda wzmianka o tym, że samostanowie-

nie narodów ZSRR może stać się faktem - budzi przeważnie gniew. Tym większy szacunek - wyzbyty groteskowego i głupiego poczucia wyższości - i tym żywsze braterstwo winno nas łączyć z Rosjanami walczącymi o wolność. Jeszcze kilka lat temu i w Polsce nie było dużo odważnych, by przeciwstawić się systemowi policyjnemu i totalitarnemu - gdy policzyć zas Rosjan, którzy się odważyli, gdy porównać represje, można czuć tylko podziw i szacunek.

Im trudniej niż nam - bo są po dziesięcioleciach najkrwawszego terroru wewnętrznego w dziejach świata, po straszliwej i w znacznej części krwawej selekcji negatywnej dokonującej się od tak dawna, a represje karne biją w nich mocniej i bezwzględniej.

My, Polacy, nie chcemy też pamiętać, gdy mowa o Rosjanach, że co prawda ZSRR jest dziedzicem i kontynuatorem dążeń i stylu nawet caratu, że w związku z tym nacjonalizm rosyjski odgrywa ogromną rolę w ekspansji sowieckiej - ale zarazem sowietyzm, usiłując zniszczyć tożsamość narodową Polaków, Litwinów, Łotyszów, Ukraińców, Gruzynów, Ormian itd. - z wielką mocą niszczy też tożsamość narodową, tradycję, kulturę Rosjan. Sowietyzm jest groźny i zabójczy zarówno dla Polaków - jak i dla Rosjan.

ciąg dalszy nastąpi

NA PRZEŁOMIE DZIEJÓW

Pod tym tytułem ukazała się kolejna praca dra Romana Buczka dotycząca Polskiego Stronnictwa Ludowego w latach 1945-1947. Jest to kontynuacja badań autora uprzednio uwieńczonych pracą "Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945 Organizacja i polityka", wydana w Londynie w 1975 roku. Książka powstała w oparciu o bogate materiały źródłowe znajdujące się w emigracyjnych archiwach jak również będących w posiadaniu autora. W przeciwieństwie do krajowych publikacji popularno-naukowych, czy raczej naukowych, gdyż ze względu na aparat naukowy należy ją zakwalifikować do tej ostatniej kategorii, praca dra R. Buczka jako wydana na emigracji wolna jest od trybutów zaczynających się uświęconą formułą "ze Związkiem Radzieckim na czele".

Praca pokazuje w sposób obiektywny wysiłki większości społeczeństwa skupiającego się niezależnie od swej proveniencji, (która niekiedy niekiedy musiała się zaznaczać korzeniami agrarnymi) pod zielonymi sztandarami. Także i politycznie Polskie Stronnictwo Ludowe owego okresu stanowiło jedyną przystań w śródkiu szalejącego morza totalitaryzmu, ściągające zewsząd ludzi gotowych walczyć o ideały wolności i demokracji. Jednak w ciągu dwóch lat morze zamordyzmu zdołało zalać tę oazę poszanowania swobód obywatelskich.

PRZYKŁAD JUGOSŁOWIAŃSKI

Mimo głębokiego osobistego zaangażowania autora w sprawę historii PSL okresu lat czterdziestych, praca ta nie jest peanem na cześć ani też nie posiada elementów hagiograficznych, czego nie da się powiedzieć o przedmowie Stanisława Wójcika. Autor przedmowy

przecenia rolę Stanisława Mikołajczyka, która niezależnie od faktu czy wszedł w skład Rządu Tymczasowego jako premier rządu RP w Londynie, czy jako osoba prywatna, byłaby w obydwu wypadkach taka sama.

Na poparcie tej tezy można przypomnieć przypadek jugosłowiański. Dr Ivan Subasicz nie tylko sam czy z kilkoma kolegami, ale wręcz na czele całego rządu udał się 15 II 1945 roku z Londynu do Belgradu. Już w kilka tygodni później powołano nowy rząd na bazie NKOJ (Narodowy Komitet Oswobodzenia Jugosławii) z J. Broz-Tito na czele. Zgoda trwała kilka miesięcy, w czasie których komunisty systematycznie łamali swe przyrzeczenia, co doprowadziło do przesilenia rządowego zakończonego ustąpieniem Subasicza i jego popleczników. W listopadzie nastąpiły nowe wybory do Konstytuancy, które przyniosły - a jakże - 90% głosów komunistom. Należało mieć więc na uwadze, że historia lubi się powtarzać - zwłaszcza historia manipulowana przez dialektyków.

Scenariusz został już opracowany, było tylko kwestią czasu, kiedy po prapremierze bałkańskiej odegrana zostanie premiera polska.

W przeciwieństwie do Jugosławii, gdzie komunisty stanowili znaczną siłę i gdzie przypisywano im czołową rolę w wyrzuceniu wojsk niemieckich (praktycznie grupa Armii F sama się ewakuowała chcąc uniknąć oskrzydlenia. W maju 1944 r. zdążyła jeszcze zadać klęskę partyzantom w operacji *Rosselsprune*, kiedy to opanowano Dorvar w Bośni, zmuszając sztab partyzancki do wycofania się na wyspę Vis), ruch komunistyczny w Polsce swą nie tylko władzę, ale wręcz egzystencję zawdzięczał obecności Armii Protektorki spod znaku czerwieni. Już po

kilku miesiącach tych rządów, społeczeństwo było doń zmiechczone. Tylko wspomnienia gehenny wojennej i zmęczenia 6-letnimi zmaganiem militarnymi powodowały wstrzymanie się od akcji rewolucyjnych. W takiej sytuacji nie tylko Stanisław Mikołajczyk jako były premier rządu RP w Londynie i następca gen. Sikorskiego (Stanisław Wójcik pisze kontynuator polityki Sikorskiego - należy pamiętać, że wybór S. Mikołajczyka na to stanowisko był drugim z kolei, gdyż pierwszy kandydat Adam Ciołkosz z PPS odmówił przyjęcia tego stanowiska, o czym przypomina niedawno wydany zbiór artykułów tego autora w Londynie, Polonia, 1983), ale każdy inny działacz polityczny z Londynu byłby witany jako symbol zbawienia. Postawa Mikołajczyka w okresie od listopadowego wystąpienia z rządu w 1944 r. do czerwcowych rozmów w Moskwie wywoływała w różnych kręgach na ogół wieloznaczne i kontrowersyjne opinie. Autor opowiada się za słusnością mikołajczykowskiej polityki akcji preferującej pragmatyzm gry dyplomatycznej ponad symbolikę gestów (często pustych), czy rozdzierania szat, rządu RP szczególnie zachowawczego na odcinku stosunków z Sowietami.

NOWA KONFIGURACJA POLITYCZNA

Z chwilą rozwiązania Armii Krajowej (19 I 1945), a następnie podstępnej aresztowania 16 przywódców państwa podziemnego z delegatem rządu RP na kraj, wice-premierem Jankowskim i ostatnim dowódcą AK, gen. Okulickim, struktura kierownictwa państwa podziemnego przestała istnieć. Proces likwidacji prawowitej władzy która przetrwała okupację został zapoczątkowany przez Rosjan latem 1944 kiedy to aresztowali na Wilenszczyźnie, w Małopolsce Wschodniej na Wołyniu, Podlasiu i Lubelszczyźnie nie tylko 50 tys. członków AK, ale także wszelkich przedstawicieli wyłaniającego się spodziemia cywilnego aparatu państwowego, do najniższego szczebla włącznie.

Próby po aresztowaniu "16", odtwarzania władz państwa stanowiących kontynuację dotychczasowego organizmu nie przyniosły rezultatów (26-27 czerwca w Krakowie). Wobec zakończenia wojny i nadal trwającej, choć w innej formie, okupacji, ciężar gatunkowy reprezentacji racji stanu polskiego przesunął się z władz podziemnych na kielkujące stronnictwa stanowiące ciągłość dziedzictwa ruchu polityczno-społecznego. W początkowym okresie PPR nie chciała opierać swych rządów wyłącznie na nowo powstałych organizacjach, zezwoliła choć z oporami, na zalegalizowanie partii, których jeszcze nie zinfiltrowała całkowicie. Dodawało to "rządowi lubelskiemu" legitymizacji i nobilitacji w oczach społeczeństwa, choć było pewne dla tego rządu, że osrodki te będą starały się zachować swą niezależność lub wręcz prowadzić działalność opozycyjną.

Patrząc przez pryzmat tych możliwości należy inaczej oceniać próby dojścia do porozumienia z rządzącymi w kraju komunistami przez Mikołajczyka, Kiernika, Popiela czy Stańczyka, co też czyni autor. Oczywiście włączenie się tych postaci do "rządu" przywiezionego w taborach Armii Czerwonej w znacznym stopniu legitymizowało te władze, zaś owe osoby cieszyły się dużą popularnością bądź jako więźniowie brzescy (Kiernik, częściowo Popiel) czy członkowie rządu RP w Londynie. Jednak z drugiej strony stwarzali oni poprzez swą partycypację iluzję, że komunisty w ramach koalicji są gotowi dzielić się władzą, iluzję szczególnie gorliwie odbieraną na Zachodzie.

Sielanka nie trwała długo. Wyznacznikiem polityki sowieckiej w stosunku do pozostałości niepodległego państwa polskiego był proces "16". Stało się oczywiste, że podobną politykę unicestwiania wszystkiego co niezależne, będą stosowały lubelskie marionetki z PKWN w momencie gdy umocnią swą władzę. Mimo uroczystości zawartego porozumienia w Moskwie między Stronnictwem Ludowym a

koalicją stronnictw rządowych, porozumienie to nie miało zastosowania praktycznego. Stało się parawanem zaciemniającym sytuację w kraju przed niezbyt zresztą wnikliwym okiem Zachodu, punkty 9 (amnestia) i 11 (opuszczenie kraju przez obce wojska) nigdy praktycznie nie weszły w życie. Politycy zachodni mogli zas spokojnie "umyc ręce" i zakomunikować swej opinii publicznej, że "l'ordre regnes a Varsovie", czyli następuje normalizacja. Oczywiście zupełnie innymi motywami kierowali się członkowie Stronnictwa Ludowego zawierając porozumienie moskiewskie. Wierzyli, że będą traktowani jako partnerzy i przyczynią się do odbudowy zniszczeń wojennych i ustabilizowania sytuacji wewnętrznej. Nadzieje te rychło okazały się płonne.

BERG ZACZAŁ SIĘ WCZEŚNIEJ

Książka posiada opisy lub relacje wielu niepublikowanych dotychczas sytuacji. Na przykład znajduje się tam fragment zaczerpnięty z notatek Mikołajczyka odnosnie zachowania się członków delegacji polskiej na przyjęciu u Stalina 27 czerwca 1945 r. Prof. Stanisław Grabski wznosił toast na cześć Mołotowa (!) mówiąc "o narodach słowiańskich które nie drogą starego carskiego panslawizmu, ale drogą współpracy wolnych niepodległych, suwerennych narodów, będą współpracować pod przewodnictwem Stalina" (sic!) Degrengolada epigonów endecji zaczęła się jak widać nie od afery "Bergu", a kilka lat wcześniej. Było to wystąpienie, którego nie powstydziliby się Wanda Wasilewska, co tu dużo mówić o narzucaniu nam niewoli, Polacy sami przymierzali sobie, w których kajdankach będzie im bardziej do twarzy. Duch szlacheckiej buty i umiłowania wolności rozmięknął się na serwilistyczne pochlebstwa kornego sługi w kazaniach koryfeusza endecji, czegoż więc dziś się spodziewać po ich mniej zdolnych uczniach?

Inna ciekawostka pochodząca także z archiwum Mikołajczyka, a przytaczana w książce, dotyczy rabunku mienia polskiego przez Armię "Wyzwolicielkę". Na prośbę delegacji polskiej w Poczdamie Sowietci zgodzili się zakończyć demontaż 123 fabryk do 7 sierpnia 1945, zaś wszelkie inne wywozy zakładów przemysłowych uznać za nielegalne. Ponad 50 tys. załadowanych wagonów kolejowych rozładować 40%, resztę zaś wywieźć. Z ogólnej zaś (niepodanej) liczby wydzielić 115 tys. wagonów, które mają się stać własnością państwa polskiego.

Tak w rzeczywistości wyglądała pomoc ZSRR dla Polski!

PSL - JEDYNA PARTIA WOLNA OD INFILTRACJI KOMUNISTYCZNEJ

Przybycie Mikołajczyka do Polski w czerwcu 1945 roku - oceniając z punktu widzenia PPR skomplikowało sytuację krajową, zaś na odcinku partii ludowych kontrola tychże całkowicie wymknęła się komunistom z rąk. Tworząc jesienią 1944 w Lublinie Stronnictwo Ludowe i włączając je do PKWN komunisty uważali, że rozwiązały już kwestię chłopską. Tymczasem po przybyciu Mikołajczyka nastąpiła polaryzacja w stronnictwie. Na jednym biegunie oddelegowani do pełnienia roli "działaczy chłopskich" agenci PPR, jak Władysław Kowalski, z drugiej strony autentyczni ludowcy jak Bańczyk czy Scibiorek. Nic dziwnego, że ci ostatni dołączyli wkrótce do utworzonego w dniu 22 sierpnia 1945 r. Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL), na czele którego stanął Wincenty Witos. Stało się to wprawdzie - jak pisała "Gazeta Ludowa" - pojednaniem nad jego trumną, gdyż miało to miejsce na pogrzebie Witosia dnia 6 listopada 1945 r.

Do pogorszenia stanu zdrowotnego byłego Przewodniczącego Rady Ochrony Państwa w 1920 r. przyczyniło się NKWD, organizując jeszcze w marcu wbrew woli zainteresowanego,

PORADNIA ZAUFANIE

EMIGRANCKI STRES

Panstwo Renata i Stefan M. piszą

"Właściwie na zewnątrz wygląda, że jesteśmy dobrze urządzeni dom, samochód dzieci nieźle się uczą Tymczasem 5 lat emigracji chyba zostawiło swoje ślady Ja (Renata) jestem bardzo nerwowa, wybucham o byle co Mąż ma natomiast kłopoty z sercem i nadciśnienie Palimy też sporo Czy to znaczy, że mamy jakąś wyjątkowo słabą odporność? Nasi znajomi trzymają się znacznie lepiej"

Nasza odpowiedź

Emigrancki stres Doświadczą go każdy z nas W większym lub mniejszym stopniu Najpierw niepewność oczekiwania na wyjazd, potem podróż, pierwsze rozczarowania, kłopoty z językiem, trudności ze znalezieniem pracy, załatwieniem sprawy w urzędzie, wynajęciem mieszkania, problemy finansowe, problemy z ludźmi i z samym sobą - wszystko to w rozmaitej konfiguracji składa się na codzienność pierwszych lat emigracji Ponieważ TOWAR oferowany przez kraj osiedlenia - wolność, przyszłość dla dzieci, poczucie kontroli nad swoim losem - jest bardzo drogi (i popyt nań - w tym świecie zdominowanym przez totalitarne reżimy - duży i wciąż rosnący), także i CENA, którą przychodzi za ów towar zapłacić jest słona Czy się opłaca? To sprawa indywidualnego wyboru oraz cenionych wartości

RYZIKO

Są ludzie, którzy nie podejmą ryzyka nigdy Choćby ich rzeczywistość była najbardziej ponura, a mieli dużo do zyskania "Jest jak jest, ale przynajmniej ZNAM sytuację i wiem, co mi grozi" Na ogół więc nie podejmują ryzyka emigracji Gdy się na nią decydują - cierpią i mają problemy przystosowawcze

Są ludzie, którzy uwielbiają ryzyko i szukają podniecających, niebezpiecznych, wciąż nowych przygód Jest ich wielu wśród emigrantów Ponieważ mają bardzo wysokie zapotrzebowanie na stymulację, zagrożenie, wyzwanie rzucane przez okoliczności, niepewność, konieczność zmiany miejsca zamieszkania i pracy - są ich prawdziwym żywiołem Emigrancki stres ma dla nich skutki zbawienne - zaspokajają swoje potrzeby psychologiczne Będąc w Polsce prawdopodobnie podejmowałoby niebezpieczną pracę w podziemiu, kolportowali ulotki, brali udział w demonstracjach i zbierali podpisy pod listami protestacyjnymi "Niespokojne dusze"

Większość ludzi skrupulatnie bilansuje - ryzyko i wartość celu, który chcą osiągnąć Gdy ryzyko jest wysokie, a wartość celu mała, nie decydują się na działanie Gdy jednak uważają, że cel jest niezwykle wartościowy, akceptują każde konieczne ryzyko Stąd te wszystkie historie o ucieczkach z krajów totalitarnych - samolotem sportowym lub rolniczym, balonem, łódką, w ukryciu na statku, w bagażniku samochodu, w kontenerze ciężarówki

Można zadać sobie pytanie, dlaczego ten sam, wydawałoby się, stres atakuje bardziej jednych, a innych mniej Odpowiedź jest dość prosta - nie ma niczego takiego jak OBIEKTYWNY stres Stres jest zawsze subiektywny Dla kogoś konieczność zmiany pracy jest psychicznym koszmarem, ktoś inny traktuje to jako nieodzowny element doświadczenia życiowego Ktoś pod wpływem niepowodzenia w pracy załamuje się, a ktoś uczy się nowych sposobów komunikowania się z szefem i z kolegami Ktoś nie może spać w nocy przed "interview", a ktoś inny cieszy się, że wreszcie udało mu się je uzyskać

Stres nie musi być zawsze zjawiskiem negatywnym Istnieje coś takiego jak STRES POZYTYWNY Gdy mimo trudności, załamania, zniechęcenia i nieudanych prób w końcu udaje nam się czegoś dokonać - uznac można, że stres miał swój sens Gdy borykając się w pocie czoła nad nierozwiązywalnym - zdawałoby się - zadaniem, udaje nam się w końcu je rozwiązać w sposób nowatorski i twórczy - stres był koniecznym elementem naszego osiągnięcia Gdy po kryzysie małżeńskim zaczynamy się na nowo komunikować, nasze małżeństwo wkracza zwykle w wyższą, dojrzalszą fazę swego rozwoju

Bez stresu życie jest niemożliwe Nie unikniemy go i nie ma sensu tego robić Problem polega natomiast na naszej umiejętności radzenia sobie z nim Na ile stres MOBILIZUJE nas do działania, a na ile zniechęca? Na ile stres UCZY nas czegoś nowego, a na ile powtarzamy tylko nasze stare, nieskuteczne, rutynowe metody zwalczania go?

Emigrancki stres można w pewnym sensie także uznać za pozytywny Nasza podstawowa aktywność to przecież UCZENIE się Uczymy się, choć czasem przez przykre i bolesne doświadczenia Uczymy się funkcjonowania w nowej pracy, w nowej relacji szef-podwładny, nowych stosunków z kolegami, nowego zachowania w urzędzie i na spotkaniu towarzyskim, przyswajamy wiedzę na temat kraju, jego mieszkańców, obowiązujących norm społecznych Uczymy się nowego rozumienia świata i nowego spojrzenia na świat Nowego języka i nowych kategorii spostrzegania To wszystko ogromnie nas wewnętrznie rozwija Nie jesteśmy już obywatelami jednego tylko świata, jesteśmy obywatelami DWÓCH ŚWIATÓW Możemy porównywać i analizować To wzbogaca

A koszta? Są zwykle spore Można je jednak minimalizować Zastanówmy się teraz jakie czynniki wpływają na WIELKOŚĆ odczuwanego przez nas stresu i jak można je kontrolować

CO DECYDUJE O WIELKOŚCI STRESU?

Przede wszystkim OPARCIE SPOŁECZNE Jeśli mamy ludzi, którzy chcą dzielić nasze problemy i przeczucie, którym można się zwierzyć i zaufać - znacznie łatwiej będzie nam poradzić sobie z narastającym stresem Osobami takimi mogą być i zarówno najbliższa rodzina, jak i przyjaciele i znajomi, ale nie tylko przypomnijmy tu jednak także znane psychologiczne zjawisko zwierzania się w pociągu obcym ludziom, których się prawdopodobnie nigdy więcej w życiu nie zobaczy

Emigrant na ogół traci cały lub część swego normalnego systemu oparcia społecznego, zostawiając bliskich w kraju urodzenia Tymczasem w nowym kraju owego oparcia potrzebujemy najbardziej Dlatego rodziny emigranckie radzą sobie ze stresem znacznie lepiej niż osoby samotne

Innym czynnikiem łagodzącym wpływ stresu jest POCZUCIE KOMPETENCJI Ktoś, kto ma niezłą samoocenę, doświadczenie w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi, przekonanie, iż jest "twardy" i nie da się załamać, łatwiej orientuje się w nowych warunkach (tu czynnikiem pomocnym jest także inteligencja) i niezręcznie początkowymi trudnościami, ma wszelkie szanse na wyście z emigracyjnego stresu bez szwanku Poczucie kompetencji dają także wzmocnienia społeczne znalezienie dobrej pracy, sukcesy zawodowe, dobre oceny na studiach, posiadanie sympatycznego grona znajomych i przyjaciół Wzmocnienia mogą być także wewnętrzne - głębokie przekonanie, że "radzę sobie nieźle", "nie daję się", "zaciśnię zęby i przetrzymam" itd

W miarę upływu lat człowiek również NABYWA KOMPETENCJI, dlatego bezpośredni emigrancki stres staje się stopniowo coraz mniej uciążliwy

PRZEWIDYWALNOŚĆ I POCZUCIE KONTROLI nad stresem również w decydujący sposób zmniejszają jego skutki Najtrudniej jest nam znieść nagły, zaskakujący i nieprzewidywalny stres Nie mieliśmy czasu, by się nań przygotować Stres zadany przez los, przypadek lub INNYCH, nad którymi nie mamy kontroli jest zwykle najbardziej bolesny Dopóki jesteśmy w walce ze stresem aktywni, robimy coś, by go zwalczyć, dopóty nie jest on w stanie nas pokonać Dopóki intensywnie szukamy pracy zużywając całą naszą energię, mamy szansę na jej znalezienie Gdy jednak poddamy się uczuciu NIEMOŻNOŚCI (nie mam szans, tyle ludzi szuka pracy i nie znajduje, nie mam już siły), oferta pracy prawdopodobnie okaże się być tylko marzeniem Najbardziej niebezpieczne jest przy tym przekonanie, że trudności zesłane zostały przez LOS, ma się pecha w życiu, a z tym nie można już walczyć Przyjmując tak fatalistyczną postawę oddajemy się we władanie negatywnym skutkiem stresu - rezygnacji i zniechęceniu

Zredukować wpływ stresu można także przez właściwą INTERPRETACJĘ zdarzenia, które jest jego źródłem Na ogół polega ona na minimalizowaniu jego znaczenia "trudno, zdarza się", "spróbuję jeszcze raz", "następnym razem mi się uda", "nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło", "to nie jest takie ważne", "to dla mnie nauka" itp

Stres "nagi", nie zinterpretowany przez nas poznawczo potrafi być okrutny Stres obdarzony etykietką, przeanalizowany i skategoryzowany, jest "oswojony" i nie dokucza już tak mocno

SKALA PRZEMIAN ŻYCIOWYCH

Wczesny okres emigrancki to okres intensywnych przemian życiowych Nowe miejsce zamieszkania (czasem nawet kilka w roku), nowa praca, nowi ludzie, nowe środowisko Czasem nowe dziecko lub nowa żona Psychologowie amerykańscy Holmes i Rahe opracowali w 1967 roku specjalną SKALĘ PRZEMIAN ŻYCIOWYCH, mierzącą intensywność stresu, jakiego doświadcza jednostka w ciągu jednego tylko roku Każdemu wydarzeniu przypisana jest odpowiednia wartość punktowa Stwierdzono, że ponad 50% osób, których ogólna wartość "przemian życiowych" mieści się w granicach 200-300 i 79% osób z

wynikiem "ponad 300" rozwija w następnym roku którąś z chorób o podłożu psychosomatycznym (nadciśnienie, problemy z sercem, wrzód żołądka itp) lub chorób innego typu A więc strzeżmy się!

OTO OWA SKALA

Wydarzenie życiowe	wartość przemiany życiowej
śmierć współmałżonka (ki)	100
rozwód	73
separacja małżeńska	65
więzienie	63
śmierć bliskiego członka rodziny	63
zranienie lub śmierć	53
małżeństwo	50
wyrzucenie z pracy	47
pojednanie w małżeństwie	45
emerytura	45
zmiana zdrowia jednego z członków rodziny	44
ciąża	40
kłopoty seksualne	39
nowy członek rodziny	39
nowa praca	39
zmiana w statusie finansowym	38
śmierć bliskiego przyjaciela	37
zmiana stanowiska w pracy	36
niemożność spłacenia "mortgage"	30
zmiana w odpowiedzialności w pracy	29
syn lub córka opuszcza dom	29
kłopoty z tesciami	29
wielkie osiągnięcie osobiste	28
żona zaczyna lub kończy pracę	26
rozpoczęcie lub koniec nauki w szkole	26
zmiana w warunkach życia	25
zmiana nawyków	24
kłopoty z szefem	23
zmiana miejsca zamieszkania	20
zmiany szkoły	20
zmiana wypoczynku	19
zmiana w aktywności w kościele	19
zmiana w aktywności społecznej	18
zmiana w porze i czasie trwania snu	16
zmiana w sposobie odżywiania się	15
wakacje	13
Boże Narodzenie	12
małe wykroczenie prawne	11

Po zsumowaniu swoich punktów proszę jednak nie popaść w nadmierne przygnębienie Ubiegły rok autorki tej rubryki zamknął się ponad 200-punktową wartością "przemian życiowych" wciąż jeszcze nie ma ona ani nadciśnienia ani wrzodu żołądka (do czasu?) A przypadków takich jest znacznie więcej, bo około 40%

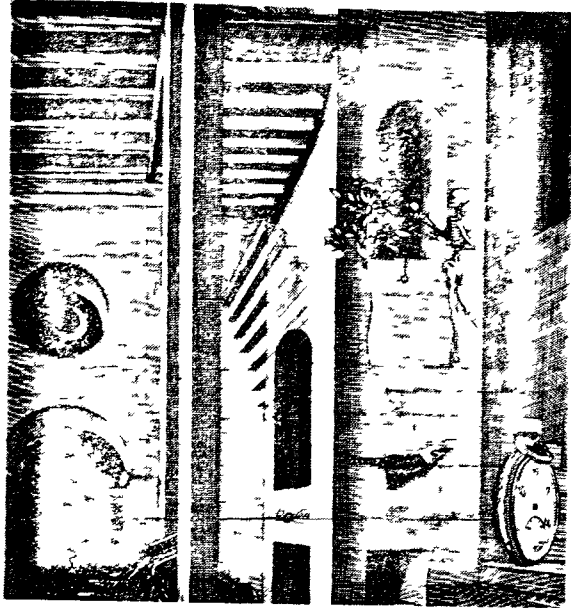
Odporności na emigrancki stres życzy więc wszystkim Czytelnikom

Dr. Zofia BOŃCZA

ZDROWIE

Czy możemy cokolwiek zrobić? czyli antyrakowa dieta

Mozesz zredukować ryzyko zachorowania na raka zachowując szczupłą sylwetkę, jedząc dużo owoców i warzyw, ograniczając spożycie tłuszczów i alkoholu

należy unikać, podano listę tego co należy jeść i co może pomóc w zeznaniu raka

Oto siedem wskazań

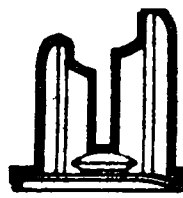
- 1 Spożywaj mniej tłuszczów
- 2 Jedz więcej potraw o dużej zawartości włókien (high-fiber food) takich jak owoce, warzywa, niektóre rodzaje płatków śniadaniowych (whole-grain cereals)
- 3 Spożywaj jedzenie bogate w witaminę A i C
- 4 Jedz "krzyżowe" (cruciferous) warzywa - nazwane tak ze względu na kwiaty w kształcie krzyża - takie jak kapusta, brokuły, brukselka, kalarepa, kalafior
- 5 Pij alkohol tylko umiarkowanie, nie więcej niż (sic!) dwa drinki dziennie (Zdaniem autora tego opracowania dwa drinki dziennie to znacznie więcej niż umiar)
- 6 Spożywaj mniej wędlin i konserw

7 Jedz mniej i bądź szczupły(a)

Należy zwrócić uwagę, że rady te są wypowiedziane bardzo ostrożnie, ponieważ ciągle zależność pomiędzy rakiem a dietą jest niedostatecznie sprecyzowana. Z wyjątkiem zalecenia, aby zmniejszyć spożycie tłuszczów do 30% dziennej porcji kalorii, nie podano ile czego powinno się jeść

Jednakowoż w środowiskach lekarzy i dziennikarzy medycznych coraz szerzej mówi się o odpowiedniej diecie, która może pomóc w zeznaniu raka oraz, że pewne potrawy zwiększają ryzyko jego powstania podczas gdy inne obniżają je. Wnioski te oparte są na badaniach dużych grup ludności, badaniach laboratoryjnych zwierząt nad wpływem diety na powstanie raka, oraz eksperymentach mierzących zdolności związków chemicznych do zmiany genów bakterii

Dalszy ciąg nastąpi

City of Toronto

OBWIESZCZENIE WAŻNE DLA PODATNIKÓW W MIEŚCIE TORONTO

Do dnia dzisiejszego, podatnicy powinni byli otrzymać ostatni rachunek za podatek od nieruchomości, za rok 1984 ("1984 Final Realty Tax Bill")

Kto nie otrzymał rachunku, proszony jest o zatelefonowanie na numer 947-7115, albo o napisanie na adres Tax Collector, City Hall, Toronto M5H 2N2, lub o przyjscie do Tax Information Counter, City Hall, na parterze ("Main Floor") - możliwie jak najszybciej

Należy pamiętać, że ma się obowiązek zapłacenia podatku, nawet jeśli nie otrzymało się rachunku. Terminy płatności ostatnich czterech rat podatku za 1984 rok, upływają w dniach 15 czerwca, 16 lipca, 15 sierpnia i 17 września

Podatek od nieruchomości można wpłacać do kas miejskich na Ratuszu (w "City Hall"), od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8:30 rano do 4:30 po południu, lub dowolnym oddziale banku w metropolii Toronto, albo listownie, adresując kopertę bezpośrednio do "City Hall". Czeki proszę wystawiać na "The Treasurer City of Toronto"

Pamiętajmy, by płacić podatki bez zwłoki. Pieniądze wpływające za podatki są potrzebne, by mogły funkcjonować urządzenia miejskie i usługi, dzięki którym warto żyć w Toronto. Obejmują one szkoły podstawowe i średnie, parki i obiekty rekreacyjne, budowę i konserwację ulic i dróg, usługi i świadczenia społeczne, opiekę nad dziećmi i pogotowie ratunkowe

G H CLARKE
City Treasurer
Skarbnik Miejski

MATRYMONIALNE

SZUKAM pana (kochającego dzieci) z samochodem, na sobotnie i niedzielne weekendy i długie wieczorne rozmowy telefoniczne we wtorki. Dowcip, sytuacyjny mile widziany. Sknerstwo wykluczone. Wiek od 60 lat. Dobra kondycja, temperament zbyteczny. Oferty listowne E T A-10

KAWALER lat 28, na stałe w Kanadzie, bardzo samotny, pogodnego usposobienia, pozna panią do lat 30 o podobnym zainteresowaniu w celu matrymonialnym

PANI, nie paląca, przyjmie wszelką pracę na terenie Montrealu. Może być opieką nad małym dzieckiem, prowadzenie domu, przyjmowanie telefonów w gabinecie lekarskim itp.

Oczekuję propozycji -
TEL (514) 932 1775 - Montreal
w godz 14-16 pon -piątek

A-12
KAWALER, lat 30, od 3 lat w Toronto, ustabizowany, interesujący się poezją, muzyką klasyczną, filmem, z bardzo dobrą aparacją, pozna Panią do lat 30 w celu nawiązania kontaktów towarzyskich, najchętniej z nowo przybyłą emigracją, z kulturalnym obyczajem i minimum średnim wykształceniem. Poważne foto-oferty kierować na adres E T Dla A-334 87-89

NEZALEŻNIE materialna, 34 lata, 2 dzieci, pogodna, szczupła, poszukuje bratniej duszy. Tel (519) 728-6808 A-11

POLKA, 33 lata, szczera, sympatyczna i chyba atrakcyjna, od 2 lat w Kanadzie, wśród tłumy, a jednak samotna, pragnie poznać zdecydowanego na trwałą znajomość, w konsekwencji małżeństwo, wysokiego, przystojnego kawalera (a w każdym razie pana bez zobowiązań, lat 30-38, ze wschodniej Kanady (Ontario, Quebec)

Chciałabym, aby Pan ten był katolikiem, który w Kanadzie jest już na tyle długo, że czuje się tu pewnie - tak psychicznie jak i zawodowo, na tyle natomiast krótko, że czuje w sobie jeszcze ten polski romantyzm

Tylko poważne foto-oferty, wraz z adresem i telefonem proszę kierować na adres Redakcji Dla A-333

DRODZY PANOWIE, JEŻELI JESTECIE WOLNI I ŻYCZycIE KORESPONDOWAC Z NASZYMI UROZCZYMI PANIAMI W POLSCE, PISZCIE DO NAS, ZAŁĄCZAJĄC +15 00 NA CZŁONKOWSTWO, A OTRZYMACIE BEZPŁATNIE FOTO ALBUM PANI I DANE OSOBOWE EWAPOL, GENERAL DELIVERY, PORT COQUITLAM, B C V3C 3V3

PACZKI DO POLSKI NAJSOLIDNIEJ NAJTANIEJ CHCESZ NAPRAWDĘ POMÓC RODZINIE W POLSCE WYSYLAJ PACZKI TYLKO ZA POŚREDNICTWEM FIRMY

TransCanPol

jedynej firmy posiadającej kanadyjski serwis w Polsce

GWARANTUJEMY:

- dostawę paczki do drzwi odbiorcy
- ubezpieczenie przesyłki
- potwierdzenie odbioru przez odbiorcę na czwartej kopii dowodu nadania
- uprzejmą i miłą obsługę w Kanadzie i w Polsce
- rzetelną informację

UNIKACIE PAŃSTWO:

- dodatkowych kosztów i opłat (portowych, lotniskowych i za serwis w Polsce, którego faktycznie firmy nie rozwożące paczek w Polsce nie wykonują)
- rozkradnięcia paczki przez nieuczciwych magazynierów, którzy w firmach nie dowożących paczek do domów, mają czas na "kontrolowanie" zawartości paczki, zanim zgłosi się odbiorca
- oszczędzicie swoim najbliższym straty czasu i dodatkowych kosztów związanych z podróżą po odbiór paczki

PORÓWNAJCIE PAŃSTWO RODZAJ OFEROWANEGO SERWISU - PEWNOŚĆ CENY, A PRZEKONACIE SIĘ, ŻE

TransCanPol

393 Roncesvalles Ave
Toronto, Ont M6R 2N1, tel 535-9944

OFERUJE PAŃSTWU NAJTANSZY I NAJSOLIDNIEJSZY SERWIS

Posiadamy materiały do pakowania paczek
SZCZEGÓŁOWYCH INFORMACJI UDZIELAJĄ NASZE BIURA TERENOWE I DEALERZY

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL ADDISON ON BAY LIMITED

PONTIAC, BUICK, CADILLAC

Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję na (Parts & Labour)

GENERAL MOTORS

pożyczka na samochód
Specjalizujemy się w otrzymaniu pożyczki na samochód dla nowo przybyłych
minimalna wpłata
młskie miesięczne spłaty

Specjalne ceny dla Rodaków oferuje tylko

ARNOLD PENK

(Wyróżniony przez GM jako "Senior master salesman")
PO WSZELKIE INFORMACJE NA TEMAT SAMOCHODÓW LUB UBEZPIECZENIA PROSZĘ DZWOŃC 964-3211 LUB DO DOMU W KAŻDYCH GODZINACH 731-0757 ZOSTAWIAJĄC NAZWISKO I NUMER TELEFONU

832 BAY ST., TORONTO (przy College St.)

MODA

Niejedna z Was odczuwa zapewne opory przed włożeniem kapelusza. Słuszne są tylko opory pań niskiego wzrostu. Wystr-

jone w cudo z szerokim rondem wyglądają groteskowo. Pomagają trochę w tym kłopoty wysokie obcasy, które rzadko ostatnio

ale stale oglądamy na pokazach mody.

Kapelusz wydawał się być czymś w rodzaju teatralnego rekwizytu szczególnie w "Demoludach" gdzie w ramach "urawniłowki" został skutecznie wyparty przez mniej skomplikowane nak-

rycia głowy jak chustka, beret, czapka sztylcowa czy z "misia". W nie tak znów odległych czasach nie tylko dama, ale i nastolatka nie wychodziła z domu bez kapelusza na głowie. Dzisiaj próbuje się zaprojektować i pokazać kapelusz, który

zastępując np. biżuterię elegancko wykonałby całość sylwetki i jednocześnie z ubrania codziennego nie robiłby czegoś menaturalnie specjalnego. Nie bójmy się kapeluszy. Powłóczyście spojrzenie spod runda zawsze robi wrażenie.

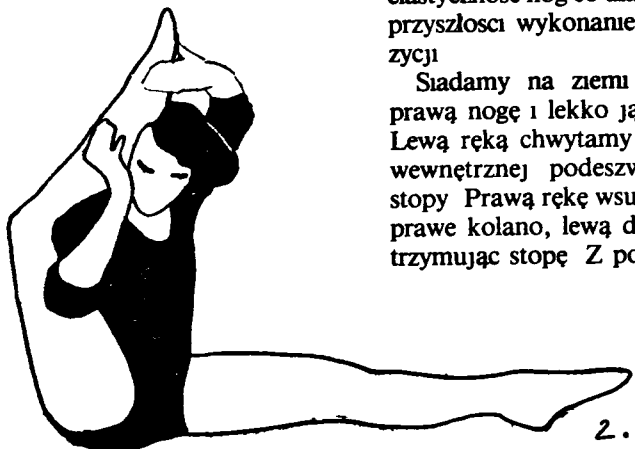

Joga na emigracyjny stres

Cwiczenie nóg
ekapadasana

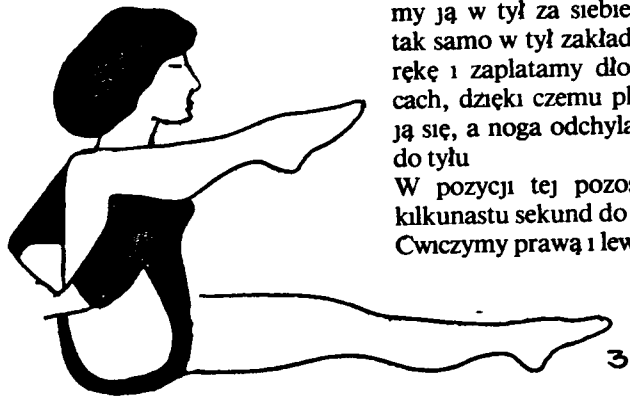
Cwiczenie to zwiększa elastyczność nóg co ułatwi nam w przyszłości wykonanie wielu pozycji.

Siadamy na ziemi. Zginamy prawą nogę i lekko ją unosimy. Lewą ręką chwytny od strony wewnętrznej podeszwę prawej stopy. Prawą rękę wsuwamy pod prawe kolano, lewą dłonią podtrzymując stopę. Z pomocą obu

ręk unosimy nogę w górę i piętę opieramy o głowę. Obejmujemy lewą ręką i zakładamy ją w tył za siebie, po czym, tak samo w tył zakładamy prawą rękę i zaplatamy dłonie na plecach, dzięki czemu plecy prostują się, a noga odchyła się mocno do tyłu.

W pozycji tej pozostajemy od kilkunastu sekund do minuty. Cwiczymy prawą i lewą nogą.

TYLKO DLA CIEBIE

PRZEWODNIK PO ZAPACHACH

Cz. VI.

ZAPACHY "MODERN"

Wody i perfumy tego gatunku produkowane są w oparciu o kompozycje naturalnych i syntetycznych olejków eterycznych.

Panie, które chcą pachnieć "nowocześnie" powinny rano stosować wody toaletowe firmy Germaine Monteil, w porze lunchu zaś interesujących zapachowo kosmetyków firmy Karl Lagerfeld. Po południu używamy perfum "Raffinee" firmy Parfums Haubigant Paris, zaś wieczorem oryginalnego zestawienia kwiatowego "Metal" firmy Paco Rabanne. W mieście niezwykle intrygujący będzie zapach "Sand and Sable" firmy Regency, na wsi zaś staniami się bardziej tajemnicze używając wód firmy Laura Biagiotti.

Aby utrzymać się w stylu "modern", w górach stosujemy per-

fumy firmy Caron Parfum, a nad morzem "słonecznego" zapachu "Azuree" firmy Estee Lauder. Jasnym blondynkom nie poleca się tego rodzaju zapachów, zastrzegając że powinny pozostać przy woniach klasycznych. Dla ciemnych blondynek najbardziej odpowiednie będą perfumy "Madame Rochas" firmy Parfums Rochas. Rudowłose panie najlepiej poczuć się używając romantycznej woni "Jontue" firmy Revlon, zaś dla szatynek najbardziej odpowiednie będą oryginalne wody toaletowe firmy Niki de St Phalle.

Co z włosami? - odc. II.

Włosy cienkie

O włosach cienkich mówi się, że są jak "pajęczyna", jak "jedwab". Na szczęście nie są to włosy następczące wielkich kłopotów przy pielęgnacji. A oto co mówią specjaliści:

Szampion - używamy bardzo, bardzo łagodnych szampionów. Najlepiej myć włosy pod prysznicem, aby uniknąć późniejszych trudności z rozczesywaniem. Płukac ostrożnie i nigdy nie szczotkować, kiedy są mokre.

Odżywki - cienkie włosy często się elektryzują i rozwiewają jak pajęczyna. Stosować więc należy te preparaty, które będąc bogate w białko, wzmocnią budowę włosa.

Fryzura - przy tego rodzaju włosach fryzjerzy polecają

wszelkie fryzury, które wyglądają "pierzasto" i przez to sprawiają wrażenie, jakby włosów było więcej.

Farbowanie - nie zaleca się stosowania trwałych farb, raczej delikatne szampony kolorystyczne. Odcienie stonowane.

Trwała - jeżeli wykonywana w domu, najlepszym preparatem będzie Via California, Sebastian's Celloperm. W miesiąc po trwałej należy zastosować "post-perm", kosmetyk, dzięki któremu nasze włosy będą wyglądały "zdrowo" i sprężyste.

Układanie - przy czesaniu tego rodzaju włosów należy pamiętać, aby używać tylko tych grzebieli i szczotek, które mają ochronne zakończenia na końcach.

KLAUDYNA

UPRZEJMIIE INFORMUJEMY NASZYCH CZYTELNIKÓW, ŻE OTWARLIŚMY NOWY PUNKT SPRZEDAŻY ECHA

W OSHAWIE

M&D MEATS

FINEST EUROPEAN MEATS

Sklep oferuje wyroby mięsne w sprzedaży detalicznej oraz hurtowej po niższych cenach. 451 Simcoe Str. South, Oshawa. Tel 723-1602, 666-3353. Otwarte od czwartku do niedzieli.

Mecenas
January

PRAWO I TY TESTAMENT

Kto dziedziczy
gdy nie ma testamentu?

Jest osiem kategorii osób, które dziedziczą mienie pozostawione przez zmarłego bez testamentu (Przypominam, że jeśli testament zaginął i brak przy tym dowodów, że stało się z nim coś innego, to zostaje on uznany za odwołany)

- 1 Małżonka lub małżonek
- 2 Następnie, potomkowie w linii prostej, lub ich przedstawiciele, to jest dzieci, wnuki, prawnuki itd.
- 3 Bracia i siostry, oraz ich potomstwo, jeśli zmarła osoba nie zostawiła potomka w linii prostej
- 4 Dziecko urodzone po śmierci swego ojca ma taki sam udział w spadku, jaki przypadłby mu, gdyby przyszło na świat za życia ojca
- 5 Przyrodni bracia i siostry mają taki sam udział w spadku, jak ich pozostałe rodzeństwo
- 6 Dziecko adoptowane, dziedziczy po adoptowanych rodzicach, na tych samych zasadach, co dzieci naturalne
- 7 W większości prowincji Kanady, dzieci nieslubne dziedziczą po matce na równi z dziećmi ślubnymi. W prowincji Ontario, uchwalono ostatnio ustawę, która znosi różnice między dziećmi ślubnymi i nieslubnymi. Dzieci urodzone z wolnych związków — „nieslubne” — mają obecnie, pod każdym względem, takie same prawa, jak dzieci „ślubne”. Jeśli rodzice zawrą małżeństwo, akt ten automatycznie sprawia, że „nieslubne” dziecko zostaje uznane za „ślubne”

- 8 Generalnie, partner żyjący w wolnym związku, nie może dziedziczyć po morganatycznym małżonku, jeśli nie ma testamentu

Zasady podziału mienia

- 1 Jeśli zmarły nie pozostawił testamentu, bracia, siostry, ojciec i matka, otrzymują równe udzia-

ły w pozostawionych przez zmarłego nieruchomościach i ruchomościach

2 Jeśli osoba zmarła bez testamentu była wdowcem lub wdową i miała dzieci, dzieci te mają równe udziały w nieruchomościach i ruchomościach pozostawionych przez zmarłego

3 Jeśli zmarła osoba była zamężna lub zoną i miała dzieci, to pozostawione przez nią mienie dzielone jest po równi, między drugiego małżonka (wdowę lub wdowca po zmarłej osobie) oraz dzieci. Jest to tylko ogólna zasada, od której znajdujemy pewne odstępstwa w poszczególnych prowincjach Kanady. W prowincji Ontario, wdowiec lub wdowa otrzymuje pierwsze 75 tysięcy dolarów, pozostawione przez zmarłego współmałżonka. Dopiero reszta dzielona jest po równi, między małżonka i dzieci

4 W większości prowincji kanadyjskich, obowiązuje zasada, że jeśli zmarła osoba nie pozostawiła testamentu, to współmałżonek (wdowa lub wdowiec) otrzymuje w spadku pierwsze 75 tysięcy dolarów. Z pozostałej części spadku, pewien udział otrzymuje współmałżonek zmarłej osoby, resztę najbliżsi krewni zmarłej osoby. Wyjątek pod tym względem stanowi prowincja Ontario. Tutaj, współmałżonek (wdowa lub wdowiec), w przypadku, gdy zmarła osoba nie pozostawiła testamentu, ma prawo do całego spadku

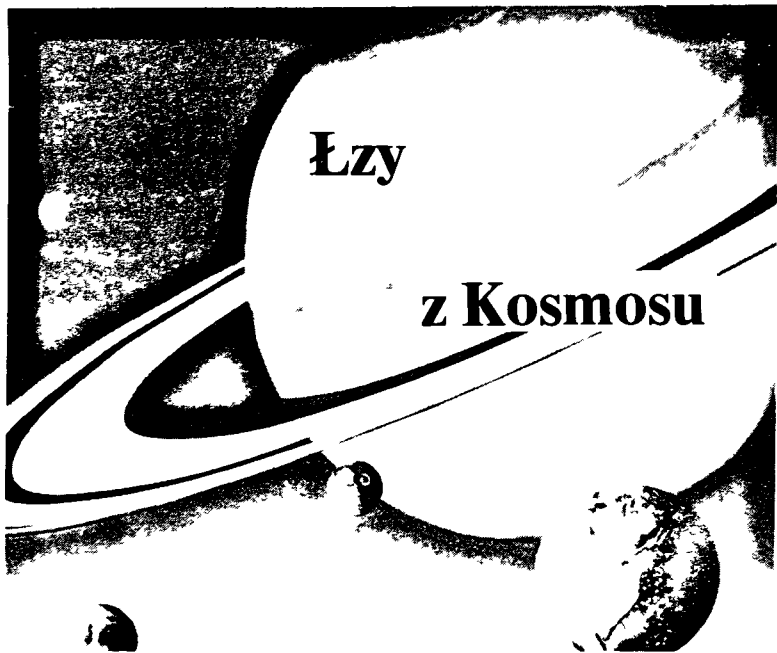
Należy zwrócić uwagę, że udziały i procenty, przyznawane różnym kategoriom spadkobierców, są różne w różnych prowincjach Kanady

W miarę, jak zapoznajemy się z kolejnymi zasadami tutejszego prawa spadkowego, coraz wyraźniej rysuje się znaczenie instytucji dziedziczenia mienia i znaczenie testamentu. Moim zdaniem, nawet osoby młode i zdrowe, powinny zadbać o to, by sporządzić testament. Koszt jest niewielki

Za tydzień

Typowe pytania i odpowiedzi
w sprawie testamentów

WYCIECZKI W NIEZNANE I ZNANE

O kryształach mówi się, że jest czystszy jak liza. Podobno najczystsze są kryształy z Kosmosu i największe nawet brylanty lub perły z Ziemi nie mają tej wartości, co ten ciemnosrebrzysty materiał. Naukowcy NASA twierdzą, że w przyszłości pracujące w tak czystym i pozbawionym grawitacji środowisku, jakim jest Kosmos, zakłady przemysłowe będą produkować nowe materiały, których cena na Ziemi wynosić będzie 66 tys \$ za kilogram. Już dziś kilogram arsenu glinu, otrzymanego naturalnie na Ziemi kosztuje ok 33 tys \$. Kryształy wyprodukowane w Kosmosie są niesłychanie przydatne przy produkcji szkieł do specjalnych kabli z włókien optycznych, jakich używa się w łączności. Gdyby już teraz uruchomić taką orbitalną linię produkcyjną, pozwoliłoby to na zaoszczędzenie 59 tys \$ na każdym kilogramie czystego szkła

Kosmiczne zakłady przemysłowe mogłyby produkować soczewki do kamer satelitarnych. Na Ziemi niemożliwe jest uzyskanie idealnych soczewek, ponieważ w warunkach ziemskich różnica współczynników rozszerzalności cieplnej powoduje powstawanie silnych naprężeń w kryształach. Przewiduje się również możliwość rozpoczęcia w warunkach kosmicznych produkcji kuli z izotopów wodoru, niezbędnych do badań nad syntezą termojądrową. Kosmiczny kryształ ma więc same zalety doskonałej przejrzystości i rewelacyjną zdolność przewodnictwa elektronów. Nie tylko zresztą kryształy wyprodukowane w Kosmosie wykazują tak wspaniałe cechy. Stal na przykład otrzymana w Kosmosie byłaby ponad tysiąc razy wytrzymalsza i trwalsza od ziemskiej stali. Wszelkie stopy miedzi i ołowiu oraz ołowiu i aluminium — jeżeli uzyskane poza Ziemią —

mają zdolność samosmarowania. Naukowcy twierdzą, że jeżeli silnik samochodu powlec cienką warstwą takiej substancji, to auto przejedzie bez kłopotów nawet 800 tys km. Chodzą słuchy jakoby firma BMW była jednym z udziałowców badań prowadzonych nad kosmicznym kompozytem ołowiu i aluminium. Jak dotąd udało się otrzymać w Kosmosie rodzaj stalowej pianki, która składa się z 15% stali i 85 gazu. Przy tej strukturze zadziwiający jest fakt, że pianka ta ma wytrzymałość najlepszej stali, ale wazy tyle, co aluminium. Istnieje koncepcja budowy satelitarnych zakładów na orbicie okołoziemskiej. Metale i substancje z Kosmosu już dziś więc otwierają przed nami erę lekkich i niesłychanie trwałych konstrukcji, których zastosowanie naukowcy widzą we wszystkich gałęziach naszego życia

MARAX

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
2150 BLOOR ST. W.

(Wejście od wschodniej części budynku)

TEL. 762-9523

Konta depozytowe	7%	rocznie
Specjalne konta depozytowe (minimalny depozyt \$5000 oprocentowane na każdy dzień depozytu)	7 1/4 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty ..	9%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty ..	9 1/2 %	rocznie
1-letnie certyfikaty	10%	rocznie
3-letnie certyfikaty	10 1/2 %	rocznie
3-letnie certyfikaty Non-redeemable ...	11 1/2 %	rocznie
RRSP i RHOSP	9 1/2 %	rocznie
Pozyczki personalne	14 1/2 %	rocznie
Hipoteki	13 1/2 %	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
CODZIENNIE od 12 do 2.30, po poł. i od 7.30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2.30 po poł. oraz SOBOTY
od 10 do 12.30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Grupie Unii

PRAGNIESZ STAĆ SIĘ WŁAŚCIELEM
DOMU, DZIAŁKI BUDOWLANEJ,
DOMKU LETNISKOWEGO?
STAN SIĘ NIM PRZY POMOCY
NAJWIĘKSZEJ NA ŚWIECIE PARAFIALNEJ

CREDIT UNION
SW STANISŁAWA I
SW KAZIMIERZA
KTORA OFERUJE
NA POWYŻSZE CELE
TRZY TYPY HIPOTEK;

O ZMIENNYM
OPROCENTOWANIU 12 1/2 %
ZAMKNIĘTE — 12 1/2 %
OTWARTE — 13 1/2 %

WSZYSTKIE
UBEZPIECZONE
NA ŻYCIE
DO SUMY
\$ 30 000 00

CREDIT UNION
SW STANISŁAWA
I SW KAZIMIERZA

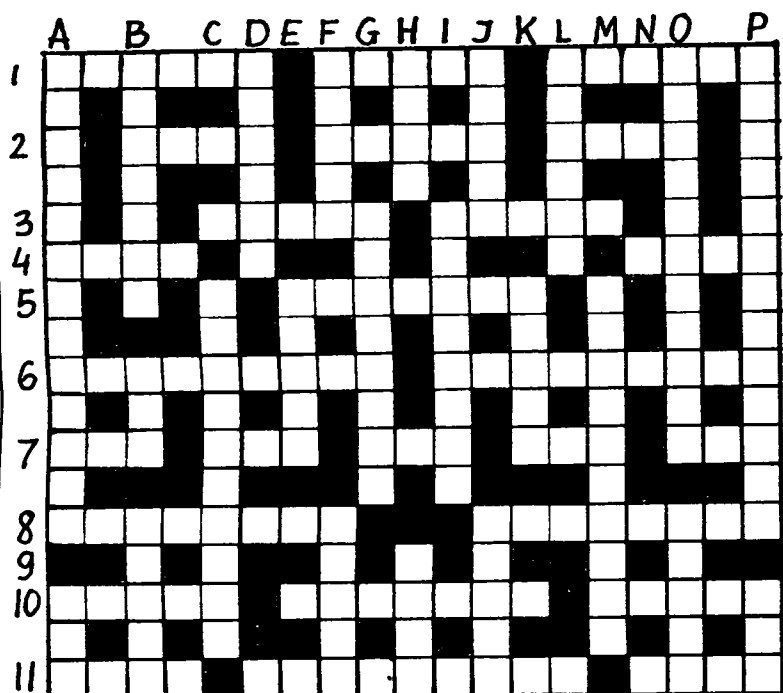
220 Roncesvalles Ave
tel. 537 2181

2987 Bloor Str W
tel. 236-1225

12 Denison Ave
tel. 863-0996

KRZYŻÓWKA NR 86

Poziomo

- 1-A metal
- 1-F młodsza epoka kamienna
- 2-B powszechnie występujący gaz
- 2-F budynek gospodarczy
- 2-L rodzaj gruboziarnistego sniegu
- 3-C imię wielu papieży i nazwisko jednego z ministrów w PRL
- 3-I świecący minerał
- 4-A wnuk kinematografu
- 4-N gra w karty
- 5-E barwnik w skórze i włosach
- 6-A państwo w Europie
- 6-I zabójstwo nieuleczalnie chorego, cierpiącego człowieka
- 7-A owad
- 7-C z Wieliczki
- 7-G trzy litery - jeden z najwcześniejszych symboli chrześcijaństwa
- 7-K jabłkowy specjał
- 7-O znak załoby
- 8-A wymiana poglądów, polemiki

- 8-J pisarz francuski epoki renesansu
- 10-A ładunek do broni palnej
- 10-E wybuchają na Wielkanoc
- 10-M atak serca lub w kopalni
- 11-A sławny piłkarz brazylijski
- 11-D matematyk starożytnej Grecji
- 11-N kobold, skrzat

- 3-G dźwięk utrwalony na płycie lub taśmie
- 3-I pozór, fałszywy powód zmyślony dla ukrycia prawdziwej przyczyny
- 5-C przetoczenie krwi
- 5-E rasa psa
- 5-K godło klanu u ludów animistycznych

Pionowo

- 1-A kozacki bicz
- 1-B przymusowe odosobnienie ochronne ludzi lub zwierząt
- 1-D znaki pisma
- 1-F sławna opera
- 1-H bajkopisarz starożytnej Grecji
- 1-J rzadkie zwierzę afrykańskie
- 1-L kamień półszlachetny
- 1-O akrobata
- 1-P owady tropikalne żywiące się drewnem

- 5-M koledzy AL Capone'a
- 6-A głęboka zatoka morska półwyspu Skandynawskiego
- 6-P gobelin

- 8-B cenne zwierzę futerkowe
- 8-F wybieralny przywódca kraju
- 8-J urządzenie radiolokacyjne
- 8-O zbiornik wodny

- 9-H tradycyjny dzień handlu produktami rolnymi w miasteczku
- 10-A okres "liberalnej" polityki ekonomicznej w ZSRR w latach 20-tych
- 10-P żelazny pręt do wyważania drzwi

BRYDŻ

CZY
MUSIAŁES
LEŻEĆ?

5/84

Północ		Wschód	
♦ AQxxx	♦ J10xxx	♦ x	♦ Qxxx
♥ Kxx	♥ x	♦ Qxxx	♦ Qxx
♦ Kx	♦ x	♦ Qxxx	♦ Qxx
♦ xxx			

Zachód	Wschód
♦ Kx	♦ J10xxx
♥ J109	♥ x
♦ Jxxx	♦ Qxxx
♦ Kxxx	♦ Qxx

Deklarant

- ♦ xx
- ♥ AQxxxx
- ♦ Ax
- ♦ Axx

Redaguje Kibic

LICYTACJA	D	Z	P	W
	1 kier Pas	1 pik	Pas	
	3 kier Pas	4 BA	Pas	
	5 pik Pas	5 BA	Pas	
	6 trefl Pas	6 kier Pas	Pas	

WYJSCIE Walet kier

Oba partnerzy wykazali się dużą

bojowością! Skok D na 3 kier jest trochę naciągnięty, ale wybaczalny

Również P optymistycznie spróbował popchnąć do szlemika pytając o Asy. Przepuszczalnie zakończyłby na 5 kier gdyby D pokazał tylko 2 Asy. Ale D pokazał 3 Asy - stąd szlemik.

D wygrał pierwszą lewą Asem z ręki, zadowolony, że atuty nie są rozłożone gorzej niż 3-1. Drugim powodem zadowolenia to fakt, że przeciwnik nie ruszył treflami.

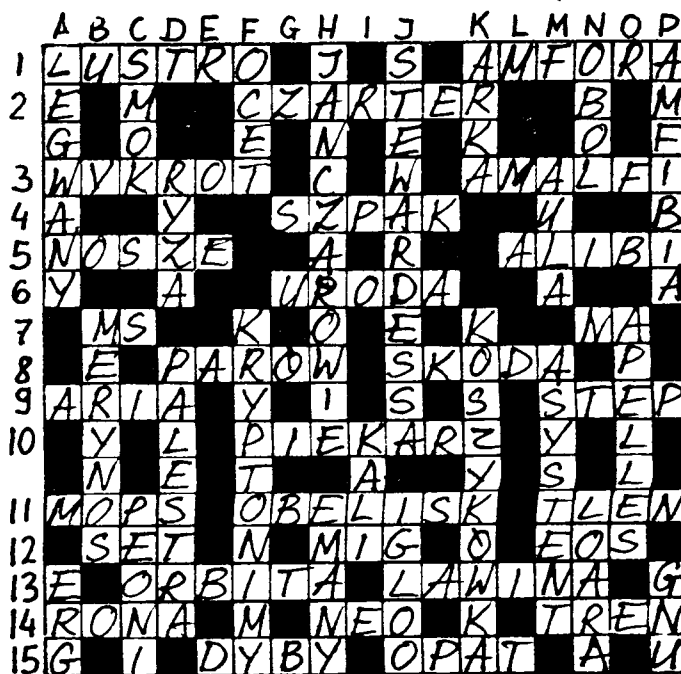
A jednak wciąż jeszcze brak pewności zrobienia szlemika. Przedewszystkiem musi nam wyjść impas pikowy. Bez tego ani rusz. D gra więc błotkę pik z ręki i impasuje Damą. Westchnienie ulgi - impas się udał! Ale to jeszcze nie wszystko, należy nadal grać bardzo ostrożnie i umiejętnie.

Powrót do ręki Damą kier i znów błotka pik z ręki. Z stawia Króla. Tu następuje moment decydujący oraz sprawdzian umiejętności brydżowych Deklaranta. Jeśli mechanicznie zagra Asa pik to już po krzyku nie ma dostatecznej ilości dojsć do stołu aby wyrabiać piki na stole.

Należy oddać Z lewą na króla pik.

Z odwróci atu lub trefl czy też karo. Wchodzimy do ręki, zciągamy atu. Królem na stole. Przebijamy pika w rękę. Wchodzimy na stół. Królem karo i na Asa i błotkę pik stracamy przegrywając 2 trefle z ręki.

Stąd nauka, że As nie zawsze musi bić Króla, wbrew temu co się często słyszy szkoda Asa na błotki, As służy do zabijania wysokich honorów.

COLODY TRAVEL

415 YONGE ST, TORONTO TEL 598-3337
TORONTO - PARYŻ via MONTREAL

- Od 20 czerwca do 12 sierpnia \$649 powrotny
- Od 12 sierpnia do 30 września \$589 powrotny
- Odloty w poniedziałki i wtorki ● Przyloty we wtorki i środy ● Minimum 8 dni ● Maksimum 60 dni ● Ponad 60 dni - dodatkowo \$60
- Ceny nie obejmują \$12.50 airport tax

SPECJALNE LOTY DO ATEN
ODLOT Z TORONTO via MONTREAL

- Odlot 25 czerwca \$770 powrotny
- Od 11 czerwca do 10 września \$920 powrotny

- Minimum 8 dni ● Maksimum 4 tygodnie
- Odloty PONIEDZIAŁKI Przyloty SRODY,
- 1 nocny pobyt w Paryżu w drodze powrotnej na koszt pasażera
- Ceny nie obejmują \$12.50 airport tax
- Loty podlegają zatwierdzeniu przez rząd!

INFORMATOR TURYSTYCZNY
SPECJALNA OFERTA
DLA CZYTELNIKÓW ECHA TYGODNIA
TORONTO - WIENEN - TORONTO

Cena \$875

ŻYCZYMY PAŃSTWU PRZYJEMNEJ PODRÓŻY

COLODY TRAVEL, 415 Yonge St Toronto
TEL 598-3337

UWAGA! RODZICE HARCERZY

Greenwood Lodge, R R 2 Combermere W pełni wyekwi-
powane kabiny do wynajęcia Słoneczna, piaszczysta plaża
Blisko harcerskich obozów na pobliskich Kaszubach
TEL TORONTO (416) 537-2876 po 10 wieczór

OGŁOSZENIA OGŁOSZENIA OGŁOSZENIA

KURSY TAŃCA TOWARZYSKIEGO Toronto w lipcu lub sierpniu młodzież - dorośli Miesięcznie 24 godz

BEZPŁATNY kurs języka angielskiego dla początkujących i zaawansowanych Szkoła św Teresy

REPERACJE, remonty, przeróbki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę

SPRZEDAM obszerny apartament, 3 pokoje, 1 1/2 łazienki, blisko Highway 427 i Dundas St

SPRZEDAM dom, w Legionowie, 20 km od Warszawy Dom jest murywany piętrowy o łącznej powierzchni mieszkalnej 180 m kw

SPRZEDAM duży apartament, 3 sypialnie, kuchnia, 1 1/2 łazienki, pomieszczenia gospodarcze, balkon, garaż podziemny, blisko sklepów, komunikacji

SPRZEDAM duży apartament, 3 sypialnie, kuchnia, 1 1/2 łazienki, pomieszczenia gospodarcze, balkon, garaż podziemny, blisko sklepów, komunikacji

Praca STOWARZYSZENIE POLSKICH KOMBATANTÓW (SPK) KOŁO 20 poszukuje gospodarzy do domu przy 206 Beverley Str, Toronto, Ont

AMC - szwajcarska firma, nowa w Kanadzie, poszukuje pracowników na 1/2 etat lub pełny etat Praca wieczorna i w weekendy

PROŚĆ Marka lub Chrissa, 10-12 rano 87 88

STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767-9619 od 7 wieczorem

POTRZEBNY malarz budowlany z samochodem Tel 536-8794 od 20 00 do 22-00 Toronto

POTRZEBNI pracownicy do robót ziemno-betonarskich TEL 252 - 8492

POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robót betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492, Toronto, po 7 wieczór

POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny, ślusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdąnskiej

PRZYJMĘ dziecko pod opiekę we własnym domu ETOBICOKE, TEL 251-9825

MĘŻCZYNA ze stałym pobytem w Kanadzie poszukuje pracy TEL 244 8029

"FATRA Restauracja 3832 A Bloor St West, TEL 233 - 9898

DIVORCE AID K. BELDOWSKI Rozwód \$155 226 Queen St W suite 200 Toronto, Ont M5V JZ6

dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY

jolanta interiors POLSKA FIRMA specjalizująca się w architekturze wnętrz

Dr T, BLOK GŁOWCZYŃSKA, M A , O D OPTOMETRYSTA OKULISTA

DENTYSTYCZNE PROTEZY G RYTWIŃSKI D T z 25-letnim doświadczeniem

DENTURE THERAPY CLINIC Jan M Wisniewski D T Pierwsza Polska Protezownia

Nowy Gabinet Lekarski otworzyła młoda, polonijna lekarka, Dr MARY DONNA PIETRASZEK

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY ANKA & PETER 2374 Bloor Street West, Toronto, M6S 1P5

THE FUTURE BAKERY NAJLEPSZY W MIĘSCIE SWIEZY CHLEB Dostarczamy do sklepów i domów

POSZUKUJE pracy w zawodzie elektryka Posiadam wszelką specjalizację w branży elektrycznej

KOBIETA do gospodarstwa, potrzebna ze spaniem lub bez Odpowiedzialna ze stałym pobytem

KWIATY NA WSZELKIE OKAZJE JASMIN FLORIST Dostarczamy kwiaty na wesela pogrzeby itp

The PHARMACY SHOPPE POLSKA APTEKA Właściciele Andrzej MUSIAŁ Krystyna MUSIAŁ TYNDORF

COPERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536 - 4054

KARL'S BUTCHER & GROCERY Właściciel Karol Jarząbek

ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD 783 Queen St W TEL 364-7720

Bayer's Delicatessen 2988 Dundas St West (Skrzyżowanie Dundas i Pacific)

ANNA'S TAILORING KOZUCHY I OBIĘŻ SKORZANA Damskie kostiumy suknie, płaszczki

JUNAK STUDIO wykonujemy zdjęcia paszportowe 5-minutowe kolorowe portrety

THOMAS ALUMINUM PRODUCTS TEL Toronto 239-6476 po 6 wieczorem

TANIO i z GWARANCJĄ wykonujemy aluminiowe obicia domów (siding) Thermal Windows, rynny, krycie dachów

POLSKA KSIEGARNIA WYSYŁKOWA posiada słowniki francuskie angielskie techniczne i inne książki do nauki

Malowanie z zewnątrz i wewnątrz do mow biur pomieszczeń przemysłowych i handlowych

BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding

HUMBERVIEW INSURANCE STEFAN BORYS 337 Roncesvalles Ave Toronto, Ont TEL 531 4647

PREMIER AUTO SALES Wyjątkowa okazja 2376 Dundas St W Toronto Tel (416) 537-2437

SOLID AUTOREPAIR WŁADYSŁAW DAKOWICZ wszelkiego rodzaju naprawy samochodowe

INTERNATIONAL CAMERA REPAIR COMPANY LTD Kupujemy wszelkich marek sprzęt fotograficzny

WAWROW FOODS POLSKIE DANIA przygotowujemy przyjęcia na wszystkie okazje

M-C DAIRY Co.Ltd. PRODUCTS Dostarczamy wszystkie znane produkty mleczne do każdego sklepu

KOMIS 305 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2M6 TEL 531-8872

POLISH CONSULTING BUREAU 618 Queen St West TORONTO, ONT M6J 1E4 TEL (416)864 - 1182, godz 4-7 po poł

ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A, B Ed M A, LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami

ADAMS CARPET CLEANING SERVICE Oferuje czyszczenie dywanów i tapicerki meblowej najnowszą metodą

HOMETARIO REAL ESTATE LTD & insurance brokers ltd

SOLARSKI PHARMACY Ltd (Naprzeciw kościoła św Kazimierza)

J P CONSTRUCTION COMPANY GENERAL CONTRACTOR WYKONUJEMY ROBOTY BETONIARSKIE

DOSKONAŁE WYROBY MIĘSNE I WEDLINIARSKIE Sprzedaz detaliczna i hurtowa

JERZY SZOZDA uprzejmie informuje wszystkich swoich klientów o zmianie adresu CHECKPOINT DATSUN NISSAN

WSTĄP DO "KOMISU" A PRZEKONASZ SIĘ